

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TEORETICKO-PRAXEOLOGICKÁ REFLEXE
VÝVOJOVÉHO STADIA TRESTNÉHO ČINU**

Autor práce: Václav Smítka

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Václav Smítka
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

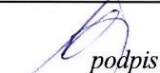
Název bakalářské práce: Teoreticko-praxeologická reflexe vývojového stádia trestného činu

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Theoretical - practical reflection of the developmental stage of the crime

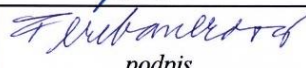
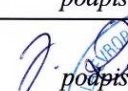
Katedra: Katedra právních oborů
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr et Bc. Josef Kříha
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): únor 2020

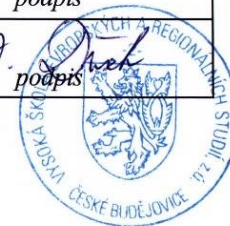
Cíl bakalářské práce:

Hlavní cíl práce je formou teoretického analyticko-syntetizujícího vhledu teoreticky objasnit základní pojmosloví a trestněprávní východiska vývojového stadia trestného činu (příprava, pokus a dokonáný trestný čin). **Vedlejší cíl** práce formou tématicky přílehlavých kasuistik zájmově demonstuje aplikačně problémové aspekty zkoumané problematiky v „*de lege lata*“ optice, včetně „*de lege ferenda*“ návrhů možných legislativních změn recentní právní úpravy zkoumané tématické oblasti.

Student: Václav Smítka	21.2.2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha	15.1.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	21.6.2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	22.6.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	23.6.2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Bc. Josefu Kříhovi, PhD. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými přispěl k jejímu vypracování.

Abstrakt

SMÍTKA V. *Teoreticko-praxeologická reflexe vývojového stádia trestného činu: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 57 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Bakalářská práce (dále jen „**práce**“) se zabývá vývojovými stádii trestného činu. Práce je strukturována do dvou základních částí – teoretické a teoreticko-praxeologické.

Teoretická část práce se zabývá zákonným vymezením vývojových stádií trestného činu, tedy přípravou, pokusem a dokonaným trestným činem. V této části práce je dále rozebrán historický vývoj stádií trestného činu a zákony, které se touto problematikou v jednotlivých obdobích zabývaly a demonstruje genezi vývoje stádií trestného činu na našem území od roku 1852.

Teoreticko-praxeologická část práce zahrnuje analýzu zejména jednotlivých ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jsou zde jednotlivě zpracována jednotlivá stádia trestného činu, včetně charakteristiky, trestnosti, závažnosti a trestní odpovědnosti. Součástí teoreticko-praxeologické části je také úvaha „*de lege ferenda*“, která se týká představ o právu v budoucím čase a poukáže na vybrané hmotněprávní a procesněprávní konsekvence zkoumané problematiky. Věcná část „práce“ je průřezově obohacena o kazuistiky z praxe.

Závěr práce formou dílčích a zevšeobecňujících závěrů konstatuje, že cíle stanovené v teoretické a teoreticko-praxeologické části práce byly prostřednictvím analýzy informací z odborné literatury a zákonů a následně prostřednictvím syntézy a přílehlavých kazuistik naplněny.

Klíčová slova

příprava, pokus, trestní zákoník, trestní řád, trestný čin, vývojové stadium trestného činu

Abstract

SMÍTKA V. *Theoretical-praxeological Reflection of the Developmental Crime Stages: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 57 p. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha.

The bachelor thesis deals with the developmental crime stages. The thesis is divided into two basic parts – the theoretical and theoretical-praxeological one.

The theoretical part of the thesis focuses on the legal definition of the developmental crime stages, i.e. the preparation, attempt and completed crime. In this part there is further analyzed the historical development of the crime stages, the laws that dealt with this issue and it also demonstrates the genesis of the development crime stages in our territory since 1852.

The theoretical-praxeological part of the thesis includes the analysis of Act No. 40/2009 Coll. Each crime stage is processed here individually, including the characteristics, criminality, severity and criminal liability. The theoretical-praxeological part also includes a consideration of "*de lege ferenda*", which relates to the notions of law in the future and points out selected substantive and criminal consequences of the researched issues. The bachelor's thesis is supplemented by case studies from practice.

The final part of the thesis based on partial and generalizing conclusions states that the goals set in the theoretical and theoretical-praxeological part were fulfilled by means of the analysis of information from the reference books and laws and subsequently by means of synthesis and appropriate case studies.

Keywords

preparation, attempt, penal code, criminal code, criminal act, developmental stages of a criminal offense

Obsah

Úvod	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Historická geneze vývoje legislativní úpravy	11
2.1 Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku.....	11
2.1.1 Příprava.....	11
2.1.2 Pokus	11
2.1.3 Dokonaný trestný čin.....	13
2.2 Zákon č. 86/1950 Sb.....	13
2.2.1 Příprava.....	14
2.2.2 Pokus	14
2.2.3 Dokonaný trestný čin.....	15
2.3 Zákon č. 140/1961 Sb.....	17
2.3.1 Příprava.....	17
2.3.2 Pokus	18
2.3.3 Dokonaný trestný čin.....	18
2.4 Zákon č. 175/1990 Sb.....	19
2.4.1 Příprava.....	19
2.4.2 Pokus	20
2.4.3 Dokonaný trestný čin.....	20
3 Vývojové stadia trestného činu – současnost.....	21
3.1 Příprava.....	21
3.2 Pokus	21
3.3 Dokonaný čin.....	22
4 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – analýza	23
4.1 Příprava trestného činu.....	23

4.1.1	Charakteristika přípravy	26
4.1.2	Trestnost přípravy	29
4.1.3	Zánik trestnosti a odpovědnosti za přípravu.....	31
4.2	Pokus trestného činu	35
4.2.1	Charakteristika pokusu	36
4.2.2	Povaha a závažnost pokusu	39
4.2.3	Trestnost pokusu	40
4.2.4	Pokus ukončený a neukončený	43
4.2.5	Zánik trestní odpovědnosti	43
4.2.6	Trestní odpovědnost za jiný dokonáný trestný čin.....	45
4.3	Trestný čin – dokonáný	46
4.3.1	Trestnost činu.....	47
5	Úvaha de lege ferenda	52
5.1	Příprava.....	52
5.2	Pokus	52
5.3	Dokonáný čin.....	53
	Závěr	54
	Seznam použité literatury	56
	Tištěné monografie	Chyba! Záložka není definována.
	Skripta a zákony	Chyba! Záložka není definována.

Úvod

Volba tématu „práce“ byla determinována jak praxeologickými zkušenostmi jejího zpracovatele, který je aktuálně služebně zařazen jako příslušník Policie ČR, zabezpečující služební činnost tzv. „přímé“ bezpečnostní povahy na místně a věcně příslušném základním útvaru služby pořádkové policie, tj. Obvodního oddělení Vlašim ve služební hodnosti „inspektor“, tak i subjektivním přesvědčením, že zvolená zkoumaná odborná oblast „práce“ vytváří zcela neoddiskutovatelně odborný základ tzv. kompetenčních dovedností příslušníků pořádkové policie, zařazených na základních útvarech Policie ČR.

Věcná část „práce“ formou teoretického a teoreticko-praxeologického vhledu objasňuje vývojová stadia trestného činu, mezi které patří příprava trestného činu, pokus trestného činu a dokonaný trestný čin.

Teoretická část „práce“ formou historické retrospektivy objasňuje dynamičnost vývoje legislativní úpravy jednotlivých vývojových stádií trestného činu v různých časových intervalech již od roku 1852 a vymezuje jednotlivá stadia trestného činu.

Teoreticko-praxeologická část má za pomoci tematicky přílehlavých kazuistik ambici objasnit vývojová stadia trestného činu dle v současnosti platného zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a přiblížit i náhled na možné „*de lege ferenda*“ návrhy změn legislativní úpravy.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem teoretické části práce je formou teoretického analyticko-syntetizujícího vhledu objasnit základní pojmosloví a trestněprávní východiska vývojových stádií trestného činu. V této části práce je použita metoda analýzy a syntézy veřejně dostupných materiálů a pramenů, účinných legislativních předpisů, včetně užší rešerše odborné literatury. Dále je využita historická komparativní analýza. Následně jsou analyzované informace zpracovány pomocí syntézy zjištěných poznatků, která je doplněna o kazuistiku z praxe. Tyto metody poslouží k definici vývojových stádií trestného činu a rozboru historického vývoje těchto stádií.

Cílem teoreticko-praxeologické části je analýza „*de lege lata*“ stavu vývojových stádií trestného činu, která jsou definována především v jednotlivých ustanovení zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“). V rámci jednotlivých subkapitol věcné části práce jsou analyzovány podrobně stádia přípravy, pokusu a dokonání trestného činu. U těchto stádií je dále rozebrána i trestnost, případně trestní odpovědnost.

Vedlejším cílem je formou tematicky přílehlavých kazuistik demonstrovat aplikačně problémové aspekty zkoumané problematiky v „*de lege lata*“ optice, včetně „*de lege ferenda*“ návrhů možných legislativních změn recentní právní úpravy zkoumané tematické oblasti.

2 Historická geneze vývoje legislativní úpravy

V této kapitole se práce zabývá historickou genezí vývoje legislativní úpravy zkoumané tematické oblasti.

2.1 Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku

Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku (1. 9. 1852 -31. 7. 1950) - o zločinech, přečinech a přestupcích, ze dne 27. května 1852, který novelizoval zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803. Obsahoval již jen právo hmotné a měl celoříšskou platnost. Tento kodex (jako celek) byl pojat v duchu teorie objektivní.

2.1.1 Příprava

Trestnými se považovaly jen určité typy přípravného jednání jako trestný čin „sui generis“, když bylo přípravné jednání přímo obsaženo ve znacích skutkové podstaty TČ ve zvláštní části kodexu. Nebyla zde obecná trestnost přípravy.

2.1.2 Pokus

Paragrafové znění „O zločinném pokusu“ bylo definováno následovně: *„Ke zločinu není potřeba, aby čin skutečně byl dokonán. Již pokus zlého skutku jest zločinem, jakmile zlomyslník předsevzal nějaký čin, který ke skutečnému vykonání vede; k dokonání zločinu však jen pro nemohoucnost, pro překážku odjinud v to přišlou nebo náhodou nedošlo.“¹*

„Proto užití se má ve všech případech, kde zákon zvláštních výjimek nenařizuje, všelikých ustanovení pro zločiny vůbec daných i na pokusy zločinné, a trestati jest pokus zlého skutku za použití okolností polehčující vzhledem k povaze skutku, týmž trestem, jenž uložen na zločin dokonáný.“²

Podstata pokusu (viz aplikace ustanovení § 8 cit. zákona) záležela v tom, že pachatel nedosáhl zamýšleného výsledku z příčiny na jeho vůli nezávislé. K vyslovení pokusu nebylo třeba zločin dokonat.

¹ ČESKO . Systém ASPI - stav k 12.2.2017 do částky 10/2017 Sb. a 6/2017 Sb.m.s.117/1852 ř.z. - Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích

² ČESKO . Systém ASPI - stav k 12.2.2017 do částky 10/2017 Sb. a 6/2017 Sb.m.s.117/1852 ř.z. - Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích

U nezpůsobilého pokusu se setkáváme s pozitivním skutkovým omylem pachatele.³ Starší úprava rozlišovala jen dva druhy nezpůsobilého pokusu, později se vyvinulo klasické dělení nezpůsobilého pokusu na tři druhy:

1. Pokus na nezpůsobilém předmětu útoku

- Pokus na absolutně nezpůsobilém předmětu útoku – např. pokus vraždy na osobě zemřelé.
- Pokus na relativně určitém předmětu útoku – např. krádež peněženky v prázdné kapse.

2. Pokus nezpůsobilými prostředky

- Pokus absolutně nezpůsobilými prostředky – např. pokus vraždy zaříkáním.
- Pokus relativně nezpůsobilými prostředky - např. selhání zbraně při výstřelu.

3. Pokus nezpůsobilým subjektem

V literatuře se obecně dělení pokusu na relativně a absolutně nezpůsobilý nepřijímá.

U nezpůsobilého pokusu soudní praxe zásadně nepostihovala absolutně nezpůsobilé pokusy, trestaly se jen relativně nezpůsobilé pokusy. Upuštění od pokusu směřujícího k spáchání trestného činu nebylo zákonem upraveno (aplikační praxe vycházela z objektivní teorie s ohledem k shora uvedené aplikaci ustanovení § 8 cit. zákona). V rámci trestání se mohla brát skutečnost, že zůstalo pouze u pokusu, jako polehčující okolnost. Jinak se vycházelo z trestní sazby jako za dokonání TČ. Obligatorními znaky pokusu bylo jednání skutečně vedoucí k dokonání, zavinění ve formě úmyslu, nedostatek dokonání. Jako zajímavost může sloužit fakt, že samotné vymezení pojmu pokusu ve světle zákona č. 117/1852 Ř. z. nebylo novinkou, nýbrž bylo přežato ze zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803 (§ 7). Z toho se dá vyvodit, že dané ustanovení bylo v naší zemi účinné po více než 150 let.⁴

³ KUČERA, P. Nezpůsobilý pokus. Pokus nezpůsobilého subjektu. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 5, s. 145.

⁴ EYSEL, E. Pokus o trestný čin. Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart/ Sběrka právních pojednání. Sv. 80, V Praze. 1947.s. 145-147.

2.1.3 Dokonaný trestný čin

U dokonaného TČ se vyžadovala pachatelova zlá vůle a pachatelův zlý úmysl. Za samotnou myšlenku nebo vnitřní zamyšlení spáchat trestný čin nešlo činit pachatele trestně odpovědným. Aplikovalo se formální pojetí trestného činu „*trestným činem je každé takové jednání, které je zákonem za trestný označeno, a to bez ohledu na to, jestli dosahuje či nedosahuje v daném konkrétním případě nějaké míry společenské škodlivosti*“. Soudně trestné delikty se rozlišovaly na tripartici zločin, přečin, přestupek. Za zmínku stojí v době účinnosti tohoto kodexu zákony č. 50/1923 Sb., zákon na ochranu republiky, resp. zákon č. 231/1948 Sb., zákon na ochranu lidově demokratické republiky, které též upravovaly vývojová stadia trestního činu. Trestnou byla např. příprava úkladů⁵ (což byl pokus o násilnou změnu ústavy) nebo pokusy zničit samostatnost nebo ústavní jednotnost republiky⁶.

2.2 Zákon č. 86/1950 Sb.

Zákon č. 86/1950 Sb. (1. 8. 1950 –31. 12. 1961) - trestní zákon, ze dne 12. července 1950.

Po únoru 1948 se začalo pracovat na způsobu, jak potlačit protikomunistický odpor a zavést diktaturu proletariátu, a to velmi intenzivně. Řešení se našlo v rámci právnické dvouletky vypracováním zákona číslo 86/1950 Sb., jenž se nese v duchu subjektivní teorie a jímž se současně přetrhlo pouto se středoevropským vývojem trestněprávní nauky a právní kulturou. Následně se navázalo na sovětský model trestního práva. Vyvrcholením perzekuce se stal projev K. Gottwalda, jenž ve své plamenné řeči zdůrazňoval funkci trestního práva jako práva, které má určitou zvláštní roli ve vytváření společenských vztahů nutných pro budování společnosti odlišné od společnosti kapitalistické. Stát vycházel z představy, že účinnost trestu je úměrná jeho přísnosti (následně přeceňování úlohy trestu a s tím spojená deformace morálky a svědomí)⁷.

⁵ MALÝ, K. a kol. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 4. přeprac. vyd. Praha. 2010, s. 404.

⁶ KUKLÍK, J. a kol. Dějiny československého práva 1945-1989. Vyd. 1. Praha: Auditorium, 2011, s. 108-109.

⁷ VLČEK, E. Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 50-51. ISBN 80-210-4056-4.; dále MALÝ, K., SOUKUP, L., ed. Vývoj práva v Československu v letech 1945-1989. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004, s. 75-83.

Společenská nebezpečnost⁸ se stala novým znakem skutkové podstaty trestného činu. Rozdíl mezi přípravou a pokusem byl tedy sledován v oné míře společenské nebezpečnosti, kdy příprava jen „zdánlivě“ ohrožuje, kdežto pokus bezprostředně ohrožuje zájmy chráněné trestním právem. Solnař popsal institut společenské nebezpečnosti tak, že „*Materiální chápání trestného činu převažovalo nad jeho správným významem jako korektivu formálního vymezení trestného činu.*“⁹

2.2.1 Příprava

Obdobně jako u zákona č. 117/1852 Ř. z., i zde byly trestnými jen určité typy přípravy jako trestného činu (TČ) „*sui generis*“ – svého druhu, upravené ve zvláštní části trestního kodexu (např. sročení podle § 108 odst. 2, či § 166 v rámci spolčení).

2.2.2 Pokus

Společenská nebezpečnost se promítla v definici pokusu (§ 5), kdy pokusné jednání bylo definováno jako „*Jednání pro společnost nebezpečné, jehož se pachatel dopustil v úmyslu způsobit výsledek uvedený v zákoně, je pokusem trestného činu, jestliže tento výsledek nenastane*“¹⁰. U nezpůsobilého pokusu se plně prosadil subjektivismus, v němž se nečiní rozdíl mezi absolutně a relativně nezpůsobilým pokusem. Nejprve bylo legálně definováno upuštění od pokusu směřujícího k spáchání TČ (§ 5 odst. 3)¹¹. Muselo se tak stát dobrovolně z pachatelovy čisté pohnutky, tedy „*vnitřní psychický podmět, jenž vede pachatele k rozhodnutí spáchat čin*“. Znaky pokusu se spatřovaly ve společenské nebezpečnosti daného jednání, v úmyslu způsobit výsledek uvedený v zákoně a nedostatku dokonání. Vypustil se charakterizující prvek objektivismu spočívající v „*jednání skutečně vedoucí k dokonání*“.

⁸ ČESKOSLOVENSKO. Rozhodnutí Krajského soudu Brno ze dne 22. 08. 1961, sp. zn./Čj.: 13 To 189/60 (získáno dne 08. 03. 2013 z programu ASPI, stav k06. 03. 2013).

⁹ SOLNAŘ, V., FENYK, J. a CÍSAŘOVÁ, D. Základy trestní odpovědnosti. 1. vyd., (jako Zákl. trest. odpov. vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. vyd). Praha: Orac, 2003, s. 98.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 86/1950 Sb. trestní zákon, ze dne 12. července 1950 - Systém ASPI - stav k 12.2.2017 do částky 10/2017 Sb. a 6/2017 Sb.m.s. 86/1950 Sb

¹¹ ČESKO. Zákon č. 86/1950 Sb. trestní zákon, ze dne 12. července 1950 - Systém ASPI - stav k 12.2.2017 do částky 10/2017 Sb. a 6/2017 Sb.m.s.86/1950 Sb

2.2.3 Dokonaný trestný čin

Pod vlivem sovětského práva přijala naše trestněprávní nauka tzv. *materiální pojetí* TČ (podle stupně společenské nebezpečnosti), kdy formální stránka nebyla vypuštěna, existovala vedle ní. Při bližším zkoumání účelu trestu (§ 17) se nám musí evokovat myšlenka, že zákonodárcovým hlavním cílem bylo „zneškodnění nepřátel pracujícího lidu“. Dělo se to v rámci tzv. „exemplárního trestání“. Až pak přicházel účel trestu spočívající v zabránění pachateli v dalším páchání TČ. Společenská nebezpečnost byla jedním z rozhodujících kritérií pro výměru trestu. Zavedl se jednotný pojem TČ, později zákonem č. 38/1961 Sb. se vnáší do právního řádu i tzv. „provinění“ (nedosahuje takového stupně společenské nebezpečnosti jako TČ), které ale působilo mimo sféru trestního kodexu a rozšiřovalo rádius policejní represe Pro demonstraci teoretických výstupů této subkapitoly je tematicky účelně uvést následující kazuistiku: „*Obvinění měli jako příslušníci KV StB v Uherském Hradišti ve funkcích vyšetřovatel oblastní úřadovny, politický pracovník, vedoucí oblastní úřadovny v letech 1949 - 50 používat při výsleších elektrického proudu a fyzického násilí bitím k donucení vyslýchaných, aby vypovídali, a tím se měli dopustit tr. činu ublížení na zdraví dílem dokonaného a dílem ve stadiu pokusu jednak samostatně i jako spolupachatelé podle § 8 odst. 1, § 9 odst. 2 k § 222 odst. 1 tr. zákona. 14. 10. 1996 Návrh na podání obžaloby. 12. 2. 1997 byla OSZ v Uherském Hradišti podána obžaloba. Obžalovaný Z. V. byl rozsudkem OS v Uherském Hradišti ze dne 21. 1. 2000 zproštěn obžaloby. Tento rozsudek byl na základě stížnosti podané státním zástupcem dne 9. 8. 2000 zrušen KS Brno a vrácen k došetření OSZ v Uherském Hradišti. Státní zástupce 25. 1. 2001 vrátil spis k došetření vyšetřovateli. Dne 18. 6. 2001 vyšetřovatel předal OSZ v Uherském Hradišti opakovaný návrh na podání obžaloby. Dne 19.6.2001 byla OSZ Uherské Hradiště podána obžaloba. 20.9. a 21. 9. 2001 se na OS Uherské Hradiště konalo hlavní líčení, které bylo odročeno na 29.11.2001. Důvodem je výslech soudního znalce. Dne 29.11. 2001 byl obžalovaný Z. V. OS Uherské Hradiště odsouzen k trestu odnětí svobody na 2 roky s odkladem na 5 let. 4.2.2002 KS Brno z podnětu odvolání st. zástupce zrušil výrok o způsobu výkonu uloženého trestu a rozhodl o uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody v délce trvání 2 roky ve věznici s dozorem odsouzenému Vladimíru Zavadilíkovi, který byl uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. z., jehož se dopustil tím, že v přesně nezjištěné době v polovině ledna 1949 jako výkonný orgán oblastního úřadu StB Zlín se v případě*

vyšetřovaného D. L. účastnil jeho bití obuškem přes chodidla, nutil ho k mnoha dřepům a pouštěl mu do těla elektrický proud, aby ho přiměl k výpovědi, čímž poškozenému způsobil těžkou duševní poruchu v trvání 3-5 měsíců, hluboké krevní podlitiny a výrony, v důsledku kterých hrozila zástava srdeční činnosti, přičemž takovýto způsob výslechu byl hodnocen jako kruté týrání. 16. 7. 2002 soud v Uherském Hradišti vyhověl žádosti odsouzeného o nenastoupení výkonu trestu ze zdravotních důvodů. Jmenovaný si proti odsuzujícímu rozsudku KS podal dovolání. Dne 3.12. 2002 bylo dovolání NS odmítnuto. Dne 22. 11. 2001 bylo soudem přerušeno tr. stíhání obž. H.L. neboť jej nelze pro těžkou chorobu postavit před soud. Následně z podnětu st. zástupce byl opatřením soudu přibrán znalec k posouzení aktuálního zdravotního stavu tohoto obžalovaného. Ve věci obžalovaného G. A. bylo soudem nařízeno líčení na 11. 4. 2002. Vzhledem k tomu, že se obž. G.A. ze zdravotních důvodů nedostavil, líčení bylo odročeno na neurčito. Na 24. 2. 2003 nařízené hlavní líčení bylo z důvodu nemoci obhájce obžalovaného odročeno na 24.3.2003. Toto bylo rovněž odročeno na neurčito z důvodu hospitalizace obž. G.A. Na den 12. 5. 2003 opět nařízeno hlavní líčení, které bylo z důvodu nemoci obž.G.A. stanoveno na červen 2003. Dne 27. 7. 2003 obž.G.A. zemřel a z tohoto důvodu byl tr. stíhání dne 31. 7. 2003 OS v Uherském Hradišti zastaveno. Vzhledem k tomu, že dne 29.8.2005 H.L. zemřel bylo i jeho trestní stíhání dne 6.10.2005 zastaveno OS v Uherském Hradišti. Toto rozhodnutí nabylo právní moci 1.11.2005.“

„Václav Mrázek narozen 22.10.1928 v Svinařově. V období od roku 1921 - 1956 způsobil 7 vražd, 14 případů pohlavního zneužití, 33 případů krádeží vloupáním do obchodů, bytů, mateřských škol a sklepů, 12 případů krádeží prádla, 16 případů krádeží drobného domácího zvířectva, 6 krádeží jízdních kol a dalších desítek drobných krádeží na pracovišti. Celkem byl obviněn ze 127 trestných činů dle § 216 odst. 1,2 písm. a), b), § 219 odst. 3, § 232 odst. 3, § 239 odst. 1, § 247 odst. 1,2 písm. b), c) z č. 86/1950 Sb. Trestního zákona ze dne 12. července 1950. Vyšetřovací spis měl 16 svazků.

Václav Mrázek byl dne 9.11. 1957 předsedou senátu JUDr. Karel Shejbal na okresním soudu v Chomutově shledán vinným pod spisovou značkou T 579/57 a odsouzen k trestu smrti oběšením.

*Dne 30. prosince 1957 v 14:52 hodin v Pankrácké věznici byl vykonána poprava. Konstatována smrt MUDr. Václavem Strakou v 15:02 hodin.*¹²

2.3 Zákon č. 140/1961 Sb.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 140/1961 Sb. (1. 1. 1962 –31. 12. 2009) Trestní zákon (dále jen „TZ“) prvně přijala myšlenku, aby trestem nebyl postižen jen ten, kdo dokoná TČ, ale i ten, kdo podnikne jednání nebezpečné povahy směřující k spáchání TČ (příprava k TČ podle § 7 TZ).¹³ Nově se začlenilo organizátorství jako jedna z forem účastenství. Samotný kodex byl koncipován na bázi objektivní teorie.

2.3.1 Příprava

Prvně se zavedla obecná trestnost přípravy k TČ (viz aplikace ustanovení § 7 TZ), která se postihovala stejně jako za TČ, k němuž směřovala, jestliže zákon ve zvláštní části nestanoví jinak. Přípravou je myšleno úmyslné vytváření podmínek pro spáchání TČ. Příprava vyvolává zatím jen vzdálené nebezpečí, že nastane následek, jenž je znakem skutkové podstaty TČ. Příprava tedy ještě nevykazuje povahu jednání, kterou charakterizuje daná skutková podstata TČ, jen zjednává podmínky pro spáchání. Vymezením tohoto stadia se najednou stala přípravou i některá dříve (v době účinnosti zákona č. 86/1950 Sb.) pokusná jednání.¹⁴ Zákonodárce v tomto spatřoval možnost přesnějšího a přísnějšího potrestání pachatele za jeho protiprávní jednání. Obligatorními znaky přípravy byly úmysl, nedostatek dokonání, společenská nebezpečnost a úmyslné vytváření podmínek pro spáchání individuálně určitého TČ. Pokud se nedalo určité protiprávní jednání klasifikovat jako příprava k TČ, mohlo být dané jednání postiženo jako přestupek podle zákona č. 60/1961 Sb.¹⁵

¹² SVOBODA, I., Kriminálnístika. Vydání 1. Nakl., Key publishing, str. 374., ISBN 97788074182594.

¹³ ČESKO. Důvodová zpráva k zákonu č. 140/1961 Sb.

¹⁴ SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. Základy trestní odpovědnosti. 1. vyd., (jako Zákl. trest. odpov. vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. vyd). Praha: Orac, 2003, s. 325.

¹⁵ VLČEK E. Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 51.

2.3.2 Pokus

Se zavedením obecné trestnosti přípravy bylo následně potřeba vymezit hranici, kdy se bude určité jednání posuzovat ještě jako příprava a kdy už jako pokus (viz aplikace ustanovení § 8 TZ). Dělo se to slovem bezprostředně, které rozdělilo přípravu a pokus podle kvality jednání. Ke stávajícím znakům pokusu se tak nově přidalo i jednání bezprostředně směřující k dokonání TČ. Nezpůsobilý pokus či příprava se trestaly podle společenské nebezpečnosti s tím, že se nerozlišovalo na absolutně či relativně nezpůsobilou přípravu nebo pokus (buržoazní přežitek). Beztrestnými zůstaly pouze pokus či příprava iracionální (vymykající se rozumu, např. pokus neposkytnout pomoc osobě, která je už dávno mrtvá).

V rámci upuštění od dalšího jednání směřujícího k spáchání TČ se opět vyžaduje dobrovolnost. Příprava a pokus byly trestnými podle trestní sazby stanovené za TČ (viz ustanovení § 7 odst. 2, resp. § 8 odst. 2 TZ), k němuž směřovaly, pokud u přípravy TZ ve zvláštní části nestanoví něco jiného. Kvůli nedostatku, který měl za následek nižší společenskou nebezpečnost, byl zpravidla čin posuzován mírněji než čin dokonatý (i když spáchán za stejných podmínek). Při stanovení výměry trestu bylo potřeba hodnotit stupeň společenské nebezpečnosti, zejména tu okolnost, že nenastal následek. Co se týče míry přiblížení se dokonání, soud přihlížel ke stupni připravenosti zločinného útoku, k povaze jednání, pachatelově záměru, k rozsahu ohrožení, k okolnostem a důvodům, pro něž k dokonání nedošlo.¹⁶

2.3.3 Dokonaný trestný čin

Podstata TČ byla tzv. „ex lege“ vyjádřena v aplikaci ustanovení § 3 odst. 1 TZ, kdy „*Trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně*“. „*Čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je pouze nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu*“ (viz aplikace ustanovení § 3 odst. 2 TZ). Samotný stupeň společenské nebezpečnosti se určoval zejména významem chráněného zájmu, jenž byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění či jeho pohnutkou (viz aplikace ustanovení § 3 odst. 4 TZ).

¹⁶ VLČEK, E. Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 51.

Navíc k trestnosti činu se vyžadovalo úmyslného zavinění, nestanovil-li TZ výslovně, že postačovalo zavinění z nedbalosti. Aplikovalo se opět materiální pojetí TČ, kdy muselo být rovněž dostáno i formálnímu znaku (tj. naplnění znaků, jež jsou uvedeny v TZ; oproti předchozímu výsledku uvedeného v zákoně; materiálně-formální pojetí TČ). Následně mohla trestnost činu, který byl v době spáchání pro společnost nebezpečný, zaniknout, jestliže vzhledem k změně situace či k osobě pachatele pominula nebezpečnost TČ

pro společnost. Nově navíc mohl soud upustit od potrestání pachatele, který spáchal TČ menší nebezpečnosti pro společnost, jestliže jeho spáchání lituje a současně s tím projevuje účinnou snahu po nápravě. Při stanovení druhu a výměry trestu se přihlíželo ke společenské nebezpečnosti.¹⁷ TZ byl založen na koncepci jednotného pojmu TČ (vedle provinění), avšak zákonem č. 150/1969 Sb., zákon o přečinech, se rušilo provinění a nově se nahradilo tzv. „přečinem“ (následná bipartice na TČ a přečin; posílení trestní represe).

2.4 Zákon č. 175/1990 Sb.

Zákon č. 175/1990 Sb. (1. 7. 1990 –31. 12. 2009) – novelizace zákona č. 140/1961 Sb.

2.4.1 Příprava

Trestní kodex z roku 1961 obsahoval obecnou trestnost přípravy k TČ. Zákon č. 175/1990 Sb., jenž byl jeho novelou, zrušil obecnou trestnost přípravy k TČ s tím, že nadále bylo trestné přípravné jednání pouze u zvlášť závažných TČ. Stalo se tak změnou obecné části bodem druhým, jímž se za § 7 odst. 1 TZ dosadilo za slovo organizování slov zvlášť závažného (§ 41 odst. 2)“. Podle tohoto nového ustanovení jsou zvlášť závažnými TČ ty TČ uvedené v § 62 TZ a ty úmyslné TČ, na něž tento zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let. Došlo tak k nahrazení trestnosti přípravy na zvlášť závažné TČ (obecná trestnost přípravy u zvlášť závažných TČ).

¹⁷ NOVOTNÝ, O. et al. Trestní právo hmotné. 1., Obecná část. 5., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2007, s. 109-11.

2.4.2 Pokus

Úprava pokusu zůstala novelizujícím zákonem nedotčena.

2.4.3 Dokonaný trestný čin

Nadále platilo materiální pojetí TČ pojící se s formální stránkou TČ (materiálně-formální pojetí TČ).¹⁸ Novelizující zákon zrušil bipartici, jedinou kategorií soudně trestných deliktů se stal TČ. Navíc se jím prohlubovaly zásady humanismu tím, že se např. zrušil trest smrti (nahrazen výjimečným trestem odnětí svobody na doživotí. Pro ilustrativní názornost, týkající se teoretických výstupů této subkapitoly je tematicky účelné uvést následující kazuistiku: *„Dne 23. června 1998 byl Jiří Kájínek 11.1.1961 Krajským soudem v Plzni odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody pro trestný čin vraždy. Trestného činu vraždy (dílem dokonaného a dílem ve stadiu pokusu) se dle rozsudku krajské soudu v Plzni dle § 8 a § 219 z č. 140/1961 Sb. dopustil tím, že v zatačkách pod plzeňskou věznicí Bory dne 30. května 1993 kolem 20.00 hod. zastřelil nejméně 12 výstřely plzeňského podnikatele Štefana Jandu (27) a jeho osobního strážce Juliána Pokoše (30), kteří cestovali v osobním automobilu Mazda. Těžce zraněn byl i další Jandův osobní strážce Vojtěch Pokoš (25), který však díky rychlému lékařskému zákroku útok přežil a později se stal hlavním svědkem. Pražský podnikatel Antonín Vlasák byl Štefanem Jandou vydírán pro nevyrovnané finanční dluhy, a proto si Jiřího Kájínka údajně za částku 100 000 Kč najal k zastrašení Jandy. Kájínek objednávku „nad rámec dohody“ překročil, a to v době, kdy si měl odpykávat jedenáctiletý trest za předchozí trestnou činnost. Vinu na vraždách Jiří Kájínek nikdy nepřiznal a opakovaně se snažil o obnovu procesu.[3] Trestní spis obsahuje více než 10 000 stran a projednávání případu trvalo 46 dnů. Proces byl několikrát odročen a trval téměř šest let. Před soudem vypovídalo 56 svědků a asi 10 soudních znalců. Rozsudek krajského soudu s odůvodněním obsahuje 130 stran. O podmíněčné propuštění z vězení mohl dle rozsudku Jiří Kájínek požádat v roce 2022. V roce 2017 Jiří Kájínek dostal od prezidenta ČR Miloše Zemana milost a byl propuštěn na svobodu.“¹⁹*

¹⁸ KRATOCHVÍL, V. Trestný čin v československé a české trestněprávní vědě a trestním zákonodárství: pojem (struktura), dělení, klasifikace. 1.vyd. Brno: PF MU v Brně, 1995, s. 21.

¹⁹ SVOBODA, I., Kriminálnístka. Vydání 1. Nakl., Key publishing, str. 374., ISBN 97788074182594

3 Vývojové stadia trestného činu – současnost

Vývojová stadia trestného činu jsou vymezena jako příprava, pokus a dokonaný trestný čin.

3.1 Příprava

Definice přípravy k trestnému činu uvádí autor Jiří Jelínek v rámci aplikace ustanovení § 20 odst. 1 "trestního zákoníku", ve znění pozdějších předpisů vymezuje přípravu jako institut přípravy k trestnému činu následovně: „*Jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvláště závažného zločinu (viz aplikace ustanovení § 14 odst. 3 cit. zákona), zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou jen tehdy, jestliže to trestní zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvláště závažného zločinu.*“²⁰

Zjednodušeně můžeme tedy říci, že se jedná o úmyslné vytváření podmínek pro spáchání zvláště závažného trestného činu.

3.2 Pokus

Definice pokusu trestného činu je obsažena v aplikaci ustanovení § 21 odst. 1 „trestního zákoníku“, ve znění pozdějších předpisů, ze které jej definuje ve své publikace Malý jako „*je takové jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo*“²¹

Jedná se tedy o vývojové stádium trestného činu navazující na přípravu. Pokus trestného činu zakládá trestní odpovědnost dle trestní sazby stanovené za dokonaný trestný čin.

²⁰JELÍNEK, J. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif: podle stavu k 1. 1. 2010. 1. vyd. Praha. 2009, s. 36-38.

²¹ MALÝ, K. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 4. přeprac. vyd. Praha. 2010. s. 404.

3.3 Dokonaný čin

Dokonaný trestný čin je situace, kdy byly naplněny všechny trestním zákonem stanovené znaky, některé ze skutkových podstat a které i jinak vykazují všechny další znaky trestného činu. Dokonaný trestný čin je definován jako součást odstavce pokus, konkrétně v aplikaci ustanovení § 21 odst. 1 „*trestního zákoníku*“, ve znění pozdějších předpisů.²²

Od dokonaného trestného činu je třeba odlišit ostatní stádia jako je příprava, pokus a moment jeho ukončení. Trestný čin zpravidla prochází všemi těmito stádii, které od sebe lze více či méně oddělit.

*„Trvající trestný čin: při situaci, kdy protiprávní stav trvá nepřetržitě delší dobu, je trestný čin dokonán teprve ukončením tohoto protiprávního stavu“*²³ (např. pachatel drží svázanou osobu ve sklepě, trestný čin je dokonán, až pokud ona osoba uteče či ji pachatel pustí).

Předčasně dokonaný trestný čin je podle právní nauky takový trestný čin, který je fakticky přípravou nebo pokusem, ovšem podle zákona je již dokonaným trestným činem. Příkladem lze dle aplikace ustanovení § 234 „*trestního zákoníku*“ uvést, že ten, kdo si opatří platební kartu jiného – opatření si platební karty je v podstatě jen příprava k tomu, aby mohl peníze vybrat, ale přitom zákonodárce říká, že neoprávněné opatření nebo vyrobení platebního prostředku je předčasně dokonaný trestný čin.

²² MALÝ, K. Dějiny českého a československého práva do roku 1945. 4. přeprac. vyd. Praha. 2010. s. 404.

²³ SOLNAŘ, V., FENYK, J. a CÍSAŘOVÁ, D. Základy trestní odpovědnosti. 1. vyd., (jako Zákl. trest. odpov. vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. vyd). Praha: Orac, 2003, s. 98.

4 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – analýza

Základní zásady trestního práva přímo navazují na účel trestního práva, kterým je ochrana společnosti. Zabezpečují stabilitu práva i právního státu. Zásady musí být v trestněprávních předpisech jednoznačné a srozumitelné a musí být realizovány v praxi. Obecné zásady dopadají na celý systém práva a zahrnují i právo trestní. Zvláštní zásady zasahují svým významem do několika právních odvětví, tedy i do trestního práva (např. zásada analogie k tíži pachatele) a specifické zásady jsou vlastní pouze trestnímu právu (např. zásada zákazu dvojího hodnocení téže skutečnosti).

4.1 Příprava trestného činu

Jen v některém případě se pachateli podaří provést svůj pojatý úmysl spáchat trestný čin najednou, např. *vrah usmrtí osobu, kterou nenávidí a se kterou se náhodně potká*. Tento svůj úmysl pachatel uskuteční ihned, v takovém případě nemůžeme rozlišovat jednotlivá stadia trestné činnosti jako je příprava, pokus a dokonání trestný čin. V jiném případě však můžeme při páchání trestného činu zaznamenat určitý průběh, a to od pojetí myšlenky spáchat trestný čin přes její vyjádření neboli projevení úmyslu navenek, přípravné jednání, pokus²⁴ uskutečnění záměru spáchání trestného činu a dokonání trestného činu, po němž může ještě následovat ukončení činu. Po všech těchto fázích ještě pachatel může např. zakrývat stopy, odstraňovat svědky atd.

Pokud se jedná o motivaci pachatele, pak základní jednotkou je motiv neboli pohnutka k určitému jednání. Motivem pachatele by mohlo být téměř cokoli, např. nenávisť k sousedovi, neuspořádané rodinné vztahy, potřeba peněz na jídlo, na hraní automatů, na drogy či alkohol. Mezi hlavní motivační síly patří potřeby a pudy osobnosti (např. pud sebezáchovy).

Potřeba je pocit nedostatku, který se snažíme odstranit a potřebu tak uspokojit. Základními potřebami jsou potřeby biologické (vrozené) např. potřeba kyslíku, vody, potravy atd. a psychosociální potřeby (získané) např. potřeba bezpečí a jistoty, uznání, seberealizace).²⁵

²⁴ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. xxxvii, s. 282.

²⁵ ŠÁMAL, P. ed. *Osnova trestního zákoníku 2004-2006*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2006. xxii, s. 57-58.

Všechny tyto potřeby se vzájemně ovlivňují a doplňují a působí tak na motivaci pachatele. I zájmy patří do motivačních sil a jsou jimi kladné postoje k určité činnosti, např. sběratelské nebo hráčské vášně.

Vývojovými stadii trestného činu jsou od sebe oddělitelné fáze jednání pachatele, kterými postupně realizuje svůj úmysl spáchat trestný čin. Je potřebné, aby byla trestána i taková škodlivá jednání, která předchází samotnému trestnému činu, i když k dokonání trestného činu nedojde. Tato vývojová stadia (příprava a pokus) jsou vždy v úmyslné formě.

Vývojová stadia bez trestněprávního významu

- **pojetí myšlenky spáchat trestný čin** – bez dalšího jednání, které by směřovalo k dokonání trestného činu je velmi vzdálené k možnému trestněprávnímu následku. Ze samotné myšlenky spáchat trestný čin ještě společnosti nebezpečí nehrozí, a navíc není vůbec jisté, zda tuto myšlenku bude pachatel realizovat.
- **projevení úmyslu navenek spáchat trestný čin** – např. pachatel se chvástá před jinými tím, co má v úmyslu. I toto vývojové stadium nemá trestněprávní význam. *„Projev úmyslu spáchat trestný čin bychom měli odlišit od verbálních trestných činů, při kterých už samotné vyjádření hrozby naplňuje skutkovou podstatu trestného činu. Je nutné zkoumat, jestli v některých případech projevu úmyslu spáchat trestný čin nepůjde o naplnění skutkové podstaty jiného trestného činu.“²⁶*

Příprava je prvním významným stadiem trestné činnosti, protože pouhá myšlenka, ani projev úmyslu spáchat trestný čin, který předchází přípravě, ještě není trestným činem. Příprava nevykazuje povahu jednání, které charakterizuje skutkovou podstatu zvlášť závažného zločinu, jen vytváří podmínky pro spáchání takového zvlášť závažného činu. Zatím vyvolává jen vzdálené nebezpečí, že v budoucnu nastane následek, který bude znakem skutkové podstaty zvlášť závažného zločinu.

Tímto se příprava liší na jedné straně od projevu úmyslu takový zločin spáchat, který uvedenou povahu ještě nemá, a na druhé straně od pokusu zvlášť závažného zločinu,

²⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif: podle stavu k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, s. 36-38.

při kterém jednání pachatele pokročilo dále než příprava a už přímo směřuje k jeho dokonání.²⁷

Pokud za úmyslem spáchat zvlášť závažný zločin, jehož příprava je trestná, nenásledují natolik konkrétní kroky, z kterých by bylo možné odvodit, že se jedná o přípravu k určitému trestnému činu, nemůže být tento úmysl považován za jeho přípravu.

Přípravné jednání by mohlo spočívat i v takové formě útoku, která svým charakterem zatím nedosahuje intenzity jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání zamýšleného zvlášť závažného zločinu, ale vytváří objektivní podmínky pro následné uskutečnění takového záměru. Bezprostřední směřování k dokonání zvlášť závažného zločinu znamená, že pachatel už ohrožuje předmět svého útoku přímo. Pokud ale k takovému přímému působení na předmět útoku a zároveň i ohrožení nedojde, jedná se pouze o přípravu. Obecná trestnost přípravy v českém trestním právu neplatí již od roku 1990. Podle nového trestního zákoníku je příprava trestná jenom u zvlášť závažného zločinu, a to ještě za podmínky, že je to v posledním odstavci příslušného trestného činu výslovně stanoveno.

U přípravy zvlášť závažného zločinu se jedná o úmyslné jednání, při kterém musí úmysl zahrnovat všechny skutečnosti tvořící znaky konkrétního způsobu přípravy, o který se jedná. Zároveň ale úmysl obsahuje i zaměření přípravy k spáchání individuálně určitého zvlášť závažného zločinu. Přitom se ale nevyžaduje detailní promyšlenost a specifikace připravovaného útoku na zájem chráněný trestním zákoníkem, protože stačí, aby byl čin pro pachatele dostatečně určitý.

Jak je uvedeno shora, prvním stadiem trestného činu dle § 20 „*trestního zákoníku*“ je příprava:

„(1) Jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu (§ 14 odst. 3), zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou jen tehdy, jestliže to trestní zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvlášť závažného zločinu.

²⁷ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009. xxxvii, s. 281-282.

(2) Příprava je trestná podle trestní sazby stanovené na zvlášť závažný zločin, k němuž směřovala, jestliže trestní zákon nestanoví něco jiného.

(3) Trestní odpovědnost za přípravu k zvlášť závažnému zločinu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu a

a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo

b) učinil o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, je-li čin dokonán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovením odstavce 3 a 4 není dotčena trestní odpovědnost pachatele za jiný dokonáný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal.“²⁸

4.1.1 Charakteristika přípravy

Příprava k zvlášť závažnému zločinu je v „trestním zákoníku“ vymezena obecně jako úmyslné vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu a zároveň i jednotlivě jako typické způsoby přípravy:²⁹

- organizování zvlášť závažného zločinu
- opatřování nebo přizpůsobování prostředků a nástrojů k jeho spáchání
- spolčení
- srocení
- návod
- pomoc

Mohlo by to být ale také jakékoli jiné úmyslné vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu např. odstranění překážek, které brání jeho spáchání, obhlídka budoucího místa spáchání činu nebo vyhledání společníků. Tyto druhy přípravy mohou

²⁸ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009. xxxvii, s. 281-282.

²⁹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 190.

vést jen ke spáchání vlastního zvlášť závažného zločinu např. opatřování prostředků nebo nástrojů pro vlastní zvlášť závažný zločin nebo jen k zvlášť závažnému zločinu jiné osoby např. návod a pomoc nebo k zvlášť závažnému zločinu vlastnímu i další osoby např. spolčení a sročení.

Takovéto jednání ale nesmí dospět do fáze pokusu nebo dokonání zvlášť závažného zločinu. V případě přípravy ve formě organizování, návodu a pomoci to znamená, že ještě nedošlo k pokusu nebo dokonání trestného činu ze strany pachatele, který chtěl tyto formy přípravy směřovat k zvlášť závažnému zločinu. Organizátorství, návod a pomoc jsou možné jen na pokusu nebo dokonání trestného činu. Pokud přímý pachatel nepřekročí stadium přípravy k trestnému činu, bude toto jednání posouzeno jen jako příprava, ale jen za podmínky, že šlo o zvlášť závažný zločin, u něhož „*trestní zákoník*“ výslovně stanoví trestnost přípravy.³⁰

Organizování „*je jednání účastníka, který spáchání zvlášť závažného zločinu naplánoval nebo přímo řídil, tzv. organizátor.*“

Návodem „*je činnost účastníka, kdy v jiné osobě podnítl rozhodnutí spáchat zvlášť závažný zločin, tzv. návodce.*“³¹

Pomoc „*je takové jednání účastníka, kterým umožnil nebo usnadnil jinému spáchání zvlášť závažného zločinu, především opatřením prostředků, odstraněním překážek, vyláčením poškozeného na místo činu, hlídáním při činu, radou, utvrzováním v předsevzetí nebo slibem přispět po zvlášť závažném zločinu, tzv. pomocník.*“

Opatřováním prostředků nebo nástrojů „*může být zakoupení nezbytných prostředků nebo nástrojů, jejich zapůjčení nebo výroba.*“

Přizpůsobení prostředků a nástrojů „*spočívá v jejich úpravě, která umožňuje nebo usnadňuje jejich použití, přitom může jít o prostředky či nástroje, které byly původně určeny pro jiný účel, nikoliv pro páchaní trestné činnosti.*“

³⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 283-285.

³¹ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009. xxxvii, s. 294.

Spolčením „může být výslovná nebo mlčky uzavřená dohoda dvou nebo více osob o spáchání konkrétního, i když třeba do detailů neurčeného trestného činu. Obsahem spolčení může být buď budoucí spolupachatelství, pachatelství, návod nebo pomoc.

Spolčení je podobné jako vzájemný návod a může proto být posuzováno někdy jako příprava ve formě návodu. “

Srocení „je faktické shluknutí nejméně tří osob ke spáchání individuálně určeného zvláště závažného zločinu. U srocení může být účastníkem i ten, kdo se přímo výslovně nedohodl, ale stačí, že se úmyslně připojí s vědomím o účelu srocení. Na rozdíl od spolčení se u srocení jedná o okamžité nebo velmi blízké spáchání zvláště závažného zločinu, a tak je možná příprava jen v tomto krátkém období předtím, než jejich jednání dospěje do fáze pokusu.“³²

V praxi se může vyskytnout případ, kdy půjde o nezpůsobilou přípravu. U nezpůsobilé přípravy přichází v úvahu i upuštění od potrestání. Soud může upustit od potrestání v případě, že pachatel přípravy trestného činu nerozpoznal, že příprava nemohla vést k dokonání trestného činu, a to buď kvůli povaze nebo předmětu útoku, na kterém měl být čin spáchán nebo vzhledem k povaze nebo druhu prostředku, kterým měl být čin spáchán. Pokud tedy soud od potrestání pachatele upustí, hledíme na pachatele, jako by odsouzen nebyl.

U formy přípravy je důležité upřesnění této formy především u těch forem, které nejsou v zákoně vyjádřeny přímo. Tady bude zapotřebí, aby se v zákoně neupřesněná forma přípravy svým významem a závažností alespoň blížila způsobům stanoveným v zákoně. Jako přípravu je tak možné postihnout např. když si pachatel vyhlíží příležitost k spáchání zvláště závažného zločinu vraždy, ale nebude trestné, pokud by si prohlížel nože nebo jiné zbraně ve výkladní skříni obchodu, protože se ještě nejedná o úmyslné vytváření podmínek pro spáchání zvláště závažného zločinu. Pokud by ale po tomto prohlížení zbraní ve vitríně obchodu následovaly další konkrétní kroky např. zakoupení takového nože či zbraně, mohlo by se už jednat o přípravu k určitému trestnému činu.

³² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 283-285.

Pokud posuzujeme přípravu zvlášť závažného zločinu, musíme hodnotit povahu a závažnost přípravy u individuálního zvlášť závažného zločinu nejen podle trestní sazby, ale také podle jeho konkrétní podoby. Proto bude v jednom případě rozhodný konkrétní význam chráněného společenského zájmu, v jiném případě rozsah hrozící škody nebo míra zavinění pachatele.

Také je důležité zvažovat, jak moc se pachatelovo jednání přiblížilo k pokusu nebo dokonání trestného činu a vzít v potaz i okolnosti a důvody, proč pachatel trestný čin nedokončil. Dále je důležité, jak byla v rámci trestné činnosti příprava závažná, obtížná, kolik osob se na ní zúčastnilo, jak byla zorganizována, jak účinné prostředky pachatel či pachatelé volili, jak rozhodně postupovali, jaká byla míra jejich zavinění, pohnutka atd. Jestliže se na přípravě podílelo pachatelů více, musí být každý z nich posouzen zvlášť. Podstatné je také, zda se jednalo o přípravu směřující k spáchání vlastního trestného činu nebo k spáchání trestného činu jinou osobou. Závažnější než příprava vlastního trestného činu, je příprava činu jiné osoby, kde pachatel přípravy už nemá vliv na další vývoj páchaní trestné činnosti.³³

4.1.2 Trestnost přípravy

Na přípravu k trestnému činu se použije sazba stanovená za zvlášť závažný zločin, ke kterému směřovala, pokud trestní zákon nestanoví něco jiného. Při určení druhu trestu a jeho výměry musíme vycházet z obecných zásad. Soud může také přihlídnout k tomu, jakou měrou se jednání pachatele přiblížilo k dokonání trestného činu, a také k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo. Zde musíme hodnotit především to, do jaké míry byl zvlášť závažný zločin připraven, nakolik byly ohroženy zájmy chráněné konkrétním ustanovením dotčeného zvlášť závažného zločinu, jaké okolnosti způsobily, že pachatel svou trestnou činnost zaměřil jen na přípravu, jaké vnější okolnosti zabránily pachateli dokonat zvlášť závažný zločin, či do jaké míry se pachatel rozhodnul spáchat zvlášť závažný zločin.

Kromě obecného ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody můžeme u pachatele přípravy k zvlášť závažnému zločinu použít také ustanovení speciální, které se mimo pokusu a pomoci týká i přípravy k zvlášť závažnému zločinu.

³³ JELÍNEK, J. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif: podle stavu k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Praha. 2009, s. 36-38.

Na základě tohoto speciálního ustanovení může soud snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, pokud odsuzuje pachatele za přípravu k zvlášť závažnému zločinu a vzhledem k povaze a závažnosti přípravy se domnívá, že by trestní sazba odnětí svobody byla pro pachatele nepřiměřeně přísná, a že nápravy pachatele se dá docílit i kratším trestem. Soud přitom není vázán omezením dolní hranice upravené trestní sazby, a může jít i níže, než je stanoveno. To má zásadní význam vzhledem k tomu, že příprava je trestná jen u zvlášť závažných zločinů.

U pachatele přípravy k zvlášť závažnému zločinu, který opakovaně spáchal zvlášť závažný zločin, ačkoliv už pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin byl potrestán, je možné použít také ustanovení o mimořádném zvýšení trestu odnětí svobody.

Příprava je trestná jenom u zvlášť závažných zločinů a upuštění od potrestání u pachatele přípravy tedy není možné. Upuštění od potrestání by bylo možné pouze u přečinů, kterými jsou všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy s horní hranicí trestní sazby do pěti let. V případě, že pachatel přípravy zvlášť závažného zločinu nerozpoznal, že příprava nemohla vést k dokonání trestného činu, a to vzhledem k povaze nebo druhu předmětu útoku, na kterém měl být čin spáchán, může soud upustit od potrestání. Jedná se o upuštění od potrestání u tzv. nezpůsobilé přípravy. Soud by mohl u takového pachatele použít také ustanovení o upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence. Jednalo by se o případ, kdy pachatel přípravy zvlášť závažného zločinu spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou. Soud by měl za to, že zároveň ukládané ochranné léčení nebo zabezpečovací detence zajistí nápravu pachatele a ochranu společnosti lépe než trest. Pokud si ale pachatel uvedený stav přivodil svou vinou vlivem návykové látky, nemůže soud k tomuto opatření přistoupit.^{34, 35}

³⁴ ŠÁMAL, P. *K problému formálního a materiálního pojetí a pojmu trestného činu v připravované kodifikaci trestního zákoníku*. *Právní rozhledy*, 2007, č. 17, s. 637.

³⁵ FENYK, J. *Základy trestní odpovědnosti podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb. Trestní právo*, 2009, č. 3, s. 5-6.

4.1.3 Zánik trestnosti a odpovědnosti za přípravu

4.1.3.1 Dobrovolné upuštění od přípravy

Trestní odpovědnost za přípravu k zvlášť závažnému zločinu zaniká, pokud pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání, které směřovalo k jeho spáchání, a zároveň **odstranil nebezpečí**, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo **učinil** o přípravě k zvlášť závažnému zločinu **oznámení** v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno.³⁶

Dobrovolné upuštění od přípravy je možné jen tehdy, pokud pachatel ví, že mu nic nebrání dokončit trestnou činnost, ani mu nehrozí žádné nebezpečí. Pachatel tedy předpokládá, že svůj zvlášť závažný zločin může uskutečnit, a přesto se rozhodne od dokonání upustit. Zároveň také odstraní nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo učiní o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, mohlo být ještě odstraněno. Pachatel jedná s vědomím možnosti, že čin dokoná v souladu se svými představami a sám z vlastní vůle se rozhodne upustit od dalšího jednání, které směřuje k dokonání trestného činu.

Dobrovolné upuštění se nevylučuje, pokud se pachatel obává odpovědnosti za své jednání a uložení trestu, a jedná se přitom o konkrétně nepodloženou obavu, nebo sice i podloženou, ale nikoli činností orgánů činných v trestním řízení anebo jiné osoby, která ho např. přistihla při přípravě. Pouhá obava pachatele z odhalení vyplývající z jeho vědomí, že páchá přípravu k zvlášť závažnému zločinu, nevylučuje dobrovolnost v případě, že pachatel upustil od dalšího jednání pouze z vlastního rozhodnutí.³⁷

O **dobrovolné upuštění** od dokonání zvlášť závažného zločinu **se nejedná** v případě že: pachatel byl při přípravě zvlášť závažného zločinu přistižen a od dalšího jednání upustil proto, že se obával odhalení, pachatel upustil od dalšího jednání pod vlivem překážky, kterou nemohl překonat, nebo pachateli zabránila třetí osoba v rozvíjení trestné činnosti, nebo se ocitl v situaci, která mu nedávala žádnou naději na úspěch, pachatel uskutečnění svého záměru odložil na pozdější dobu a takovéto ustoupení

³⁶ KREKULE, Petr. Některé otázky forenzní psychiatrie ve vztahu k trestnému činu. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 5, s. 28.

³⁷ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s.193-194.

od dokonání činu musí být trvalé a nemůže jít jen o přerušeni jednání s tím, že v něm pachatel bude pokračovat za příznivějších okolností.³⁸

4.1.3.2 Odstranění nebezpečí u přípravy

Podmínkou zániku trestní odpovědnosti je, aby pachatel nejen dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvláště závažného zločinu, ale aby také dobrovolně odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy. U některých deliktů nebezpečí zaniká již upuštěním od další činnosti. Odstranění nebezpečí potom spočívá v tom, že pachatel jen přestane s další činností, která směřuje k dokonání trestného činu. V jiných případech bude nutné učinit i další nutná opatření, aby nebezpečí skutečně pominulo. Např. bude zapotřebí, aby pachatel přípravy ve formě organizátorství, návodu nebo pomoci zabránil v dalším jednání osobám, k jejichž trestnému činu příprava směřovala. Pachatel by měl také zcela odstranit své přispění k páchanému zvláště závažnému zločinu, ke kterému příprava směřovala. Pokud se pachatel rozhodne upustit od dokonání zvláště závažného zločinu, toto rozhodnutí musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Trestní odpovědnost může zaniknout i přesto, že následek byl odvrácen za přispění a pomoci jiných osob, pokud se tak stalo na základě aktivního jednání pachatele.

4.1.3.3 Oznámení o přípravě

Oznámení o přípravě zvláště závažného zločinu je možné pouze v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být zavčas odstraněno, např. ještě předtím, než navedený pachatel vykonal zvláště závažný zločin, ke kterému byl v rámci přípravy někým naveden.

Toto oznámení musí být učiněno státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může tuto skutečnost oznámit kterémukoli svému nadřízenému, nejen bezprostřednímu. Na příslušnosti státního zástupce nebo policejního orgánu nezáleží, a proto může být toto oznámení podáno kterémukoli státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, ale jen za podmínky, že bylo provedeno včas. K přijímání těchto oznámení je určen výhradně státní zástupce, policejní orgán nebo nadřízený vojáka, a proto pokud by

³⁸ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s.193-194.

bylo toto oznámení učiněno jinému orgánu nebo jiné osobě, je neplatné, a to i za situace, že bylo dobrovolné a včasné.

U oznámení o přípravě není podstatné, jestli nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, bylo skutečně odstraněno. Zákon váže takové oznámení pouze na dobu, kdy toto nebezpečí mohlo být ještě odstraněno, a nevyžaduje jeho odstranění. Neodstranění nebezpečí může být způsobeno také neadekvátní nebo nedostatečně rychlou či účinnou reakcí státního zástupce, policejního orgánu nebo nadřízeného u vojáka, anebo pro zásah vyšší moci (do automobilu policejní hlídky, která jela na příslušný zásah, narazil automobilem jiný řidič, který mu nedal přednost v jízdě).³⁹

4.1.3.4 Zánik trestní odpovědnosti při účasti více osob

„*Trestní zákoník*“ upravuje také možnost zániku trestní odpovědnosti za přípravu k zvlášť závažnému zločinu dobrovolným upuštěním od přípravy jedním ze zúčastněných pachatelů v případě, že se na přípravě podílelo více pachatelů. Zvlášť závažný zločin byl přitom dokonán ostatními pachateli nezávisle na dřívějším přispění jednoho z pachatelů k činu nebo přes jeho včasné oznámení. V případě, že se na přípravě k zvlášť závažnému zločinu bude účastnit více pachatelů, je v rámci trestné součinnosti potřeba dobrovolné upuštění u každého z nich posuzovat samostatně.⁴⁰

K zániku trestní odpovědnosti při účasti více osob je třeba, aby zúčastněný pachatel dobrovolně **upustil** od dalšího jednání, které směřuje k spáchání zvlášť závažného zločinu a **splnil** alespoň jednu z těchto podmínek:

- **odstranil nebezpečí**, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z jím podniknuté přípravy a případně i z přípravy dalších zúčastněných osob nebo,
- **učinil oznámení** v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno, k dokonání zvlášť závažného zločinu došlo nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

³⁹ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s.193-194.

⁴⁰ KUČERA, Pavel. Nový trestní zákon a pokus trestného činu. *Trestní právo*, 2009, č. 11, s. 16.

Pokud pachatel, který se zúčastnil na přípravě a dobrovolně od ní upustil, učinil oznámení o této přípravě v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno, nezáleží na tom, že k dokonání zvlášť závažného zločinu došlo ostatními pachateli přes jeho včasné oznámení.

Daleko komplikovaněji se ale bude posuzovat podmínka, kdy k dokonání zvlášť závažného zločinu došlo nezávisle na dřívějším přispění k činu ze strany zúčastněného pachatele, který dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu.

I když zúčastněný pachatel odstraní nebezpečí, které vzniklo z jím podniknuté přípravy, může dojít k dokonání plánovaného zvlášť závažného zločinu nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu. Za situace, kdy přípravné jednání pachatele má podobu organizátorství, návodu nebo psychické pomoci, bude pro pachatele velmi obtížné odstranit nebezpečí a tím zajistit, aby k dokonání dříve připravovaného zvlášť závažného zločinu došlo nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu. Psychická pomoc, návod nebo organizátorství, jimiž pachatel může řídit další spolupachatele nebo účastníky, na ně bude i nadále působit a oni potom ve vzájemné součinnosti mohou předsevzatý připravovaný zvlášť závažný zločin dokonat.^{41, 42}

4.1.3.5 Trestní odpovědnost za jiný dokonáný trestný čin

Pokud pachatel dobrovolně upustí od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu, znamená to pro něj zánik trestní odpovědnosti za přípravu k zvlášť závažnému zločinu, ke kterému směřovalo jeho úmyslné jednání. To ale nevylučuje odpovědnost za ta jednání, kterými pachatel již naplnil skutkovou podstatu některého dokonáného trestného činu. Pachatel je pak odpovědný za dokonáný trestný čin, který spáchal. Bezvýsledná snaha pachatele o upuštění od dalšího jednání nebo o zmaření dokonání činu nevylučuje trestnost pachatele, ale může být považována za polehčující okolnost, která není v zákoně výslovně stanovena.⁴³

⁴¹ ŠÁMAL, P. *K problému formálního a materiálního pojetí a pojmu trestného činu v připravované kodifikaci trestního zákoníku*. *Právní rozhledy*, 2007, č. 17, s. 637.

⁴² FENYK, Jaroslav. *Základy trestní odpovědnosti podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb. Trestní právo*, 2009, č. 3, s. 5-6.

⁴³ KUČERA, P. *Nový trestní zákon a pokus trestného činu*. *Trestní právo*, 2009, č. 11, s. 16.

Jako příklad uvádím: muž (pachatel) si obstará pistoli za účelem spáchání trestného činu vraždy (§ 140 t. z.). Později, si však svůj úmysl rozmyslí a pistoli prodá, čímž upustí od přípravy zvláště závažného zločinu. V tomto případě zaniká jeho trestní odpovědnost pro přípravu vraždy. Svým jednáním však naplnil skutkovou podstatu trestného činu nedovoleného ozbrojování (§ 278 t. z.)

4.2 Pokus trestného činu

Pokus je obecnou formou trestného činu. Trestnost pokusu není omezena jen na zvláště závažné zločiny, ale týká se všech úmyslných trestných činů. V případě pokusu pachatel svým úmyslným jednáním už přímo směřoval ke spáchání trestného činu, ale k jeho dokonání nedošlo jen pro nějakou překážku nebo nějakou jinou okolnost, která pachateli zabránila v dokonání trestného činu. Proto je pokus typově společensky škodlivější než příprava. Samotné skutkové podstaty uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku však nestanoví trestnost pokusu, a proto musíme vycházet z obecné části trestního zákona. Trestní odpovědnost pachatele za pokus je dána i přesto, že nenaplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu.⁴⁴

Podle § 21 trestního zákona je pokusem:

„(1) Jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, je pokusem trestného činu, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo.

(2) Pokus trestného činu je trestný podle trestní sazby stanovené na dokonaný trestný čin.

(3) Trestní odpovědnost za pokus trestného činu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu a

a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu trestného činu, nebo

b) učinil o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu trestného činu, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

⁴⁴ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s.193-194.

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti za pokus pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovením odstavce 3 a 4 není dotčena trestní odpovědnost pachatele za jiný dokonáný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal.“

4.2.1 Charakteristika pokusu

Pokus se podle trestního zákona vyznačuje těmito znaky:

- **jednáním**, které je pro společnost **škodlivé**,
- **úmyslným jednáním**, které bezprostředně směřuje k **dokonání úmyslného trestného činu**,
- **úmyslem** spáchat trestný čin,
- **nedostatkem dokonání**, zásadně ve formě nedostatku následku, respektive účinku předpokládaného ve skutkové podstatě.

U pokusu je zapotřebí jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu, tzn. ke způsobení následku, který je znakem skutkové podstaty trestného činu. Pokud pachatel vykoná jednání, které je uvedeno ve zvláštní části trestního zákona, v úmyslu trestný čin spáchat, půjde o jednání, bezprostředně směřující k dokonání trestného činu, i když k jeho dokonání nedošlo. K dokonání trestného činu bezprostředně směřuje jednání i v případě, že pachatel jen začal uskutečňovat jednání popsané ve skutkové podstatě trestného činu (např. zloděj začal odšroubovávat věc, kterou chce odcizit).

Pokusem dále může být i jednání, kterým pachatel sice ještě nezačal naplňovat objektivní stránku trestného činu popsanou ve zvláštní části trestního zákona, ale toto jednání už má přímý význam pro dokonání trestného činu. Takovéto jednání je uskutečňováno v bezprostřední časové souvislosti s následkem, který má nastat, a na místě, kde má dojít k následku trestného činu. Bezprostřední směřování k dokonání trestného činu znamená, že pachatel již bezprostředně ohrožuje předmět svého útoku. Bezprostřední význam pro dokonání trestného činu má zejména odstraňování překážek v závěrečném stadiu trestné činnosti (např. pachatel uštípl kleštěmi visací zámek na vratech skladu stavebnin, které chtěl odcizit). Takový význam má i použití prostředků

k uskutečnění zločinného záměru (např. odemknutí dveří obchodu pomocí paklíče). Použití prostředků je nutné odlišit od pouhého opatření prostředku potřebného ke spáchání trestného činu (např. odcizení vkladních knížek s úmyslem vybrat vklady v nich vyznačené), to ale naplňuje pouze znaky přípravy ke krádeži za podmínky, že směřuje ke spáchání zvláště závažného zločinu.⁴⁵

Pokud bude pachatel působit na hmotný předmět svého útoku, bude se také jednat o pokus (např. pachatel začal rozebírat odcizovanou Hi-fi soustavu, aby ji mohl po částech odnést). Jednání má bezprostřední časovou návaznost na následek, který má nastat. Trestná činnost je přitom už tak rozvinuta, že můžeme očekávat dokonání trestného činu, protože pachatel udělal už všechno, co považoval za nutné, aby mohl přistoupit k jednání popsanému ve skutkové podstatě. O pokus se bude jednat i tehdy, když se pachatel bude nalézat na místě trestného činu bezprostředně před jeho dokonáním. Naopak ale o pokus nepůjde, pokud se bude pachatel nacházet na místě trestného činu za účelem obhlídky kvůli možnosti budoucího spáchání trestného činu, nebo na místě trestného činu již je, ale ne v bezprostřední místní a časové souvislosti. V takových případech se bude většinou jednat o přípravu k zvláště závažnému zločinu. Místní a časová určenost pokusu jsou jen pomocná kritéria, která obvykle určují, jestli má pachatelovo jednání bezprostřední význam pro dokonání trestného činu.^{46, 47}

Dalším pojmovým znakem pokusu je úmysl trestný čin spáchat. V úmyslu musí být obsaženy všechny skutečnosti, které tvoří znaky trestného činu. Úmysl tedy směřuje k dokonání trestného činu. V případě, že by úmysl nesměřoval k dokonání v úvahu přicházejícího trestného činu, např. k otevření firemního sejfu, ve kterém se nachází drahé cennosti, jen z toho důvodu, aby se upozornilo na jeho nedostatečné zabezpečení, nejednalo by se vůbec o pokus trestného činu, a proto takové jednání nemůže být trestné. Trestnost by zde byla možná, když by takové jednání naplňovalo znaky jiného trestného činu, např. poškození cizí věci.

Přímý úmysl není vždy třeba, někdy také stačí i nepřímý úmysl. Důkaz úmyslu se v řízení provádí za pomoci obvyklých důkazních prostředků. Zvláštní význam má v této souvislosti povaha nebo způsob jednání, z něhož bude možno v budoucnu usuzovat, jestli

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 283-285

⁴⁶ ŠÁMAL, P. *K problému formálního a materiálního pojetí a pojmu trestného činu v připravované kodifikaci trestního zákoníku*. *Právní rozhledy*, 2007, č. 17, s. 637.

⁴⁷ FENYK, J. *Základy trestní odpovědnosti podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb. Trestní právo*, 2009, č. 3, s. 5-6.

se jedná o méně závažný dokonáný trestný čin nebo o pokus závažnějšího trestného činu. U trestných činů, které jsou spáchány se zbraní, se musí při dokazování úmyslu přihlídnout i k druhu, povaze a nebezpečnosti zbraně, kterou pachatel použil, i ke způsobu použití této zbraně (např. při bodnutí poškozeného nožem může být jednání pachatele v souvislosti s jinými důkazy a podle povahy následku posouzeno jako dokonáný trestný čin těžkého ublížení na zdraví nebo pokus trestného činu vraždy). Protože pokus vyžaduje úmysl, je trestný jen u úmyslných trestných činů.

Na rozdíl od dokonáného trestného činu je pokus charakterizován zejména nedostatkem následku, který je obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu, resp. účinku v případě, že ho daná skutková podstata vyžaduje. Pokus vyvolává pouze nebezpečí, že k poruše nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem dojde. Například pokus trestného činu vraždy není spojen s usmrcením oběti, ale jen s nebezpečím jejího usmrcení. Kromě následku může u pokusu výjimečně chybět jednání, které charakterizuje skutkovou podstatu trestného činu. To však pouze za předpokladu, že činnost, kterou pachatel podnikl, v míře předpokládané pro pokus ohrožovala zájmy chráněné trestním zákonem. Kvůli tomu, že u pokusu chybí následek, nemohla se rozvinout ani příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem požadovaným u dokonáného deliktu, protože pachatel tento následek nezpůsobil. Ohrožení objektu trestného činu, které pokus vyvolává, je následkem, který však není znakem skutkové podstaty. Naproti tomu v případě, že by se trestného činu s omezeným okruhem pachatelů dopustila osoba, která do tohoto okruhu nenáleží, nemohlo by se jednat ani o pokus určitého trestného činu, protože by nebyl dán znak subjektu.

Pokus dále není možný v těchto případech:

- *u nedbalostních trestných činů,*
- *u předčasně dokonáných trestných činů, u kterých je čin dokonán ve stadiu pokusu,*
- *u trestných činů, v jejichž skutkové podstatě je jednání popsáno natolik široce, že zahrnuje i pokus nebo přípravu,*
- *u pravých omisivních deliktů, což jsou trestné činy, které spočívají v úmyslném opomenutí určité povinnosti (např. neposkytnutí pomoci),*
- *u verbálních trestných činů, které jsou spáchány pouhým slovním projevem (např. pomluva),*

- *u ohrožovacích trestných činů.*⁴⁸

V praxi i teorii můžeme rozlišit tyto druhy nezpůsobilého pokusu:

- pokus na nezpůsobilém předmětu útoku,
- pokus nezpůsobilými prostředky.

Pokus na nezpůsobilém předmětu útoku znamená omyl ve způsobilosti nebo existenci předmětu útoku a současně omyl v existenci nebo zasažitelnosti individuálního objektu trestného činu (např. pokus vraždy na osobě, která již dříve zemřela). V okamžiku útoku, konkrétní společenský zájem, na který se útočilo, buď vůbec neexistoval, anebo nebyl takové kvality, jakou si pachatel představoval (např. pachatel měl při krádeži vidinu, že v pokladně bude 100.000 Kč, ale bylo tam jen 100 Kč).

Pokus nezpůsobilými prostředky byl spáchán pachatelem tehdy, jestliže použil k trestné činnosti prostředky, které podle svých objektivních vlastností nemohly vést k dokonání trestného činu (např. pokus vraždy se zbraní, která obsahovala slepé náboje).

4.2.2 Povaha a závažnost pokusu

Povahu a závažnost konkrétního pokusu musíme posuzovat podle obecných kritérií, a přitom budeme postupovat podobně jako u dokonání trestného činu. Do jaké míry se jednání pachatele k dokonání trestného činu přiblížilo stejně jako okolnosti a důvody, proč k dokonání nedošlo, musíme hodnotit podle zvláštních kritérií. Dále je důležité, jakou závažnost měl pokus v rámci trestné činnosti, jak byl obtížný, kolik osob se na pokusu účastnilo, jak byl zorganizován, jaké účinné prostředky volil pachatel či pachatelé, jak rozhodně při tom pachatel či pachatelé postupovali, jaká byla jejich míra zavinění a pohnutka apod. V případě, že se na pokusu podílelo více pachatelů, musíme posuzovat každého z nich zvlášť.

Zvláštní význam mají tyto momenty u nezpůsobilého pokusu, jak je uvedeno shora. Pokud by trestní odpovědnost u nezpůsobilého pokusu byla vyloučena předem, bez posouzení konkrétních okolností případu, znamenalo by to v některých případech, že trestní odpovědnost by záležela jen na náhodě. Mezi konkrétními případy

⁴⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif: podle stavu k 1. 1. 2010*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, s. 36-38.

nezpůsobilých pokusů jsou totiž podstatné rozdíly v povaze a závažnosti takového pokusu pro společnost. Pokus trestného činu s použitím nezpůsobilého prostředku je trestný. V rámci okolností, pro které nedošlo k dokonání trestného činu, je třeba zejména hodnotit, zda neúspěch trestné činnosti byl způsoben převážně náhodnými okolnostmi, nebo tím, že pachatel nebyl schopen zvolit způsobilé prostředky.

Podle těchto hledisek by mohl být trestný např. pachatel pokusu vraždy, kterému někdo podstrčil slepé náboje místo ostrých, a který proto jen náhodou trestný čin nedokonal. U nezpůsobilého pokusu přichází v úvahu i upuštění od potrestání v případě, jestliže pachatel nerozpoznal, že pokus vzhledem k povaze nebo druhu předmětu útoku, na němž měl být čin spáchán, anebo vzhledem k povaze nebo druhu prostředku, jímž měl být čin spáchán, nemohl vést k dokonání. Pokud soud upustil od potrestání, díváme se na pachatele, jako by odsouzen nebyl.

4.2.3 Trestnost pokusu

Pokus trestného činu je trestný podle trestní sazby stanovené za dokonání trestný čin. Pro nedostatek následku a v důsledku toho, pro nižší typovou společenskou škodlivost činu, bude za pokus trestného činu uložen trest mírnější, než by byl uložen za trestný čin dokonání, spáchaný za jinak stejných okolností. Při výměře trestu musíme vycházet z obecných zásad.

Soud může také přihlídnout k tomu, jakou měrou se jednání pachatele přiblížilo k dokonání trestného činu, a také k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo. U pokusu má z tohoto hlediska význam rozlišování, zda pachatel podnikl již vše, co považoval pro dokonání trestného činu za nutné či nikoli.

„U pachatele pokusu můžeme použít kromě obecného ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody i speciální ustanovení, které se týká pokusu trestného činu. Na základě tohoto ustanovení může soud snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, jestliže odsuzuje pachatele za pokus trestného činu a vzhledem k povaze a závažnosti pokusu se domnívá, že by použití trestní sazby odnětí svobody bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že nápravy pachatele je možné dosáhnout i trestem kratším. Tyto okolnosti musí soud v rozsudku odůvodnit z hlediska, proč právě v tomto konkrétním případě by bylo použití nesnížené trestní sazby pro pachatele nepřiměřeně

přísné, a jak bude dosaženo v takovém případě nápravy pachatele. Omezením týkajícím se dolní hranice upravené trestní sazby přitom není soud vázán, a může tedy jít i níže.“⁴⁹

U pachatele pokusu zvlášť závažného zločinu, který znovu spáchal zvlášť závažný zločin, ačkoliv již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán, je možné použít také ustanovení o mimořádném zvýšení trestu odnětí svobody, protože trestným činem, kterým je i zvlášť závažný zločin, je také pokus zvlášť závažného zločinu.

Protože pokus je obecnou formou trestného činu, vztahuje se i na přečiny, a proto je na rozdíl od přípravy možné upuštění od potrestání podle obecného ustanovení. Toto ustanovení dovoluje upustit od potrestání pachatele, který spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě. Pokud vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele můžeme očekávat, že pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti, pak může soud upustit od potrestání takového pachatele.

Soud může dále upustit od potrestání, jestliže pachatel pokusu trestného činu nerozpoznal, že pokus vzhledem k povaze nebo druhu předmětu útoku, na němž měl být čin spáchán, anebo vzhledem k povaze nebo druhu prostředku, jímž měl být čin spáchán, nemohl vést k dokonání. Jde o upuštění od potrestání u tzv. nezpůsobilého pokusu. V těchto případech je také možné upuštění od potrestání s dohledem.

Soud by mohl u pachatele pokusu trestného činu použít také ustanovení o upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence. Jednalo by se o případ, kdy pachatel pokusu spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou. Soud by měl za to, že zároveň ukládané ochranné léčení nebo zabezpečovací detence zajistí nápravu pachatele a ochranu společnosti lépe než trest.

Pokud si ale pachatel uvedený stav přivodil svou vinou vlivem návykové látky, nemůže soud k tomuto opatření přistoupit.

„Trestní odpovědnost za pokus trestného činu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k jeho spáchání a odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, učinil o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, mohlo být ještě odstraněno.“⁵⁰

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 107-108.

⁵⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 107-108.

Dobrovolné upuštění od pokusu je možné jen tehdy, pokud pachatel ví, že mu nic nebrání dokončit trestnou činnost, ani mu nehrozí žádné nebezpečí. Pachatel tedy předpokládá, že svou trestnou činnost může uskutečnit, a přesto se rozhodne od dokonání upustit. Zároveň také odstraní nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, nebo učiní o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, mohlo být ještě odstraněno. Pachatel jedná s vědomím možnosti, že čin dokoná v souladu se svými představami a sám z vlastní vůle se rozhodne upustit od dalšího jednání, které směřuje k dokonání trestného činu. Dobrovolné upuštění se nevylučuje, pokud se pachatel obává odpovědnosti za své jednání a uložení trestu, a jedná se přitom o konkrétně nepodloženou obavu, nebo sice i podloženou, ale nikoli činností orgánů činných v trestním řízení anebo jiné osoby, která ho např. přistihla při pokusu. Pouhá obava pachatele z odhalení vyplývající z jeho vědomí, že páchá pokus trestného činu, nevylučuje dobrovolnost v případě, že pachatel upustil od dalšího jednání pouze z vlastního rozhodnutí. O dobrovolné upuštění od dokonání trestného činu se nejedná v případě že:

- *pachatel byl při pokusu trestného činu přistižen a od dalšího jednání upustil proto, že se obával odhalení,*
- *pachatel upustil od dalšího jednání pod vlivem překážky, kterou nemohl překonat, nebo*
- *pachateli zabránila třetí osoba v rozvíjení trestné činnosti, nebo se ocitl v situaci, která mu nedávala žádnou naději na úspěch,*
- *pachatel uskutečnění svého záměru odložil na pozdější dobu a takovému ustoupení od dokonání činu musí být trvalé a nemůže jít jen o přerušení jednání s tím, že v něm pachatel bude pokračovat za příznivějších okolností.⁵¹*

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 107-108.

4.2.4 Pokus ukončený a neukončený

O neukončený pokus se jedná v případě, že pachatel ještě neučinil všechno, co pokládal za potřebné k dokonání trestného činu. Tím, že dobrovolně v dalším jednání nepokračuje, současně odstraňuje i nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu. Při neukončeném pokusu tedy k zániku trestní odpovědnosti stačí, že se pachatel dobrovolně zdrží dalšího jednání, které považuje za potřebné k dokonání trestného činu.⁵²

O ukončený pokus půjde, jestliže pachatel učiní vše, co považuje za nezbytné k dokonání trestného činu, avšak k jeho dokonání přesto nedojde. V takovém případě pachatel nemá možnost splnit podmínky zániku trestnosti. Možnost splnit tyto podmínky u ukončeného pokusu má pachatel jen ve výjimečných případech, kdy mezi jeho jednáním a způsobením zamýšleného následku podle povahy určitého prostředku a podle záměru pachatele zbývá ještě určitá doba, v níž je možno následku zabránit. V takových případech nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání jako u neukončeného pokusu, ale je třeba dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení nebezpečí, popř. je třeba dobrovolně učinit o pokusu oznámení v době, kdy takové nebezpečí mohlo být ještě odstraněno příslušným orgánem.

4.2.5 Zánik trestní odpovědnosti

„*Trestní zákoník*“ upravuje také možnost zániku trestní odpovědnosti pachatele za pokus trestného činu dobrovolným upuštěním od pokusu jedním ze zúčastněných pachatelů v případě, že se na činu podílelo více pachatelů. Trestný čin byl přitom dokonán ostatními pachateli nezávisle na dřívějším přispění jednoho z pachatelů k činu nebo přes jeho včasné oznámení. V případě, že se na pokusu trestného činu bude účastnit více pachatelů, je v rámci trestné součinnosti potřeba dobrovolné upuštění u každého z nich posuzovat samostatně.

K zániku trestní odpovědnosti při účasti více osob je třeba, aby: zúčastněný pachatel dobrovolně **upustil** od dalšího jednání, které směřuje k spáchání trestného činu a **splnil** alespoň jednu z těchto podmínek:⁵³

⁵² KUČERA, P. *Trestné činy, jež nemohou být spáchány ve formě pokusu. Bulletin advokacie*, 2008, č. 7–8, s. 45-52.

⁵³ KUČERA, P. *Trestné činy, jež nemohou být spáchány ve formě pokusu. Bulletin advokacie*, 2008, č. 7–8, s. 45-52.

- *odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z jím podniknutého pokusu a případně i z pokusu dalších zúčastněných osob nebo*
- *učinil oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, mohlo být ještě odstraněno, k dokonání trestného činu došlo nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.*⁵⁴

Pokud pachatel, který se zúčastnil na pokusu a dobrovolně od něj upustil, učinil oznámení o tomto pokusu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, mohlo být ještě odstraněno, nezáleží na tom, že k dokonání trestného činu došlo ostatními pachateli přes jeho včasné oznámení. Daleko komplikovaněji se ale bude posuzovat podmínka, kdy k dokonání zvláště závažného zločinu došlo nezávisle na dřívějším přispění k činu ze strany zúčastněného pachatele, který dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání trestného činu.

Tato podmínka se váže k dobrovolnému upuštění od pokusu. Pokud se některý ze spolupachatelů pokusu trestného činu dobrovolně zdrží další trestné činnosti směřující k dokonání činu, nestačí to k zániku jeho trestní odpovědnosti. Je totiž nutné, aby odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu.

Spolupachatelství ve stádiu pokusu totiž zahrnuje i intelektuální pomoc, která je beztrestná, jen když zúčastněný pachatel zabrání tomu, aby spolupachatelé spáchali trestný čin. K zániku své trestní odpovědnosti musí sám také zabránit svým spolupachatelům trestný čin dokonat. Jenom tak odstraní nebezpečí, které vzniklo z jím podniknutého pokusu, zájmu chráněnému trestním zákonem.

⁵⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 107-108.

4.2.6 Trestní odpovědnost za jiný dokonáný trestný čin

Pokud pachatel dobrovolně upustí od dokonání trestného činu, znamená to zánik trestní odpovědnosti za pokus trestného činu, ke kterému směřovalo úmyslné jednání pachatele. Tím se ale nevylučuje jeho trestní odpovědnost za některý dokonáný trestný čin, jehož skutkovou podstatu už naplnil. Například pachatel upustil od dokonání vraždy, ale způsobil oběti ublížení na zdraví, potom bude trestně odpovědný pro trestný čin ublížení na zdraví.^{55,56}

⁵⁵ ŠÁMAL, P. *K problému formálního a materiálního pojetí a pojmu trestného činu v připravované kodifikaci trestního zákoníku. Právní rozhledy*, 2007, č. 17, s. 637.

⁵⁶ FENYK, J. *Základy trestní odpovědnosti podle nového trestního zákoníku České republiky č. 40/2009 Sb. Trestní právo*, 2009, č. 3, s. 5-6.

4.3 Trestný čin – dokonaný

Jeho znaky jsou uvedeny v trestním zákoně. Čin, u kterého je stupeň nebezpečnosti nepatrný, není trestným činem, i když jinak vykazuje znaky trestného činu. Pokud má být určité protiprávní jednání trestným činem, je nezbytné, aby mělo znaky popsané v trestním zákoně. Jedná se o materiální stránku trestného činu, která vyjadřuje míru činu pro společnost. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určen významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen (život a zdraví člověka, ochrana majetku apod.). Podstatný vliv na určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost má i osoba pachatele, míra jeho zavinění, pohnutka, způsob provedení trestného činu a jeho následek. Formální stránkou trestného činu jsou znaky skutkové podstaty trestného činu, jakož i stanovený věk pachatele a jeho přičetnost. Tyto znaky jsou shodné pro všechny trestné činy.

„Trestný čin je pouze takový čin, který je uveden v trestním zákoně. Skutková podstata trestného činu jsou typové znaky, které jsou typické pro určitý druh trestného činu. Skutková podstata trestného činu je souhrn objektivních a subjektivních znaků, které odlišují jednotlivé druhy trestných činů navzájem.“

„Znaky skutkové podstaty trestného činu jsou: objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka.“

„Objekt trestného činu jsou hodnoty či zájmy, proti nimž směřuje trestný čin (např. zájem na ochraně osobní svobody, zájem na ochraně majetku).“

„Objektivní stránka trestného činu charakterizuje způsob spáchání trestného činu a jeho následky. Obligatorní znaky objektivní stránky trestného činu jsou: jednání, následek a příčinná souvislost (kauzální nexus) mezi jednáním a následkem. K fakultativním znakům patří např. místo a čas jednání, použitý prostředek, předmět útoku apod.“

„Subjektem trestného činu je pachatel trestného činu. Pachatel je fyzická osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Za pachatele se považuje i spolupachatel, organizátor, návodce, pomocník a nepřímý pachatel.“⁵⁷

⁵⁷ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s.

Trestní odpovědnost právnických osob upravuje samostatný zákon č. 418/2011 Sb. (účinný od 1.1.2012).

„Subjektivní stránka trestného činu charakterizuje trestný čin z hlediska psychiky pachatele. Obligatorním znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění. Existují dvě formy zavinění: úmysl a nedbalost. Úmysl se dělí na úmysl přímý (dolus directus) a úmysl nepřímý (dolus eventualis). Nedbalost se dělí na nedbalost vědomou (culpa luxuria) a nedbalost nevědomou (culpa negligentia).“⁵⁸

Aby byl pachatel trestně odpovědný, musí kromě naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu v době činu dovršit určitý věk (15 let) a být příčetný. Příčetností se rozumí způsobilost být pachatelem trestného činu, pokud závisí na duševních schopnostech pachatele

Podle § 13 trestního zákoníku je trestným činem:

„(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“

Dle § 111 trestního zákoníku: *„Trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.“⁵⁹*

4.3.1 Trestnost činu

Trestnost činu znamená možnost, že pachatel bude odsouzen pro určitý trestný čin, tzn. po zažalování bude pro tento trestný čin uznán vinným a bude mu uložen trest nebo jiná trestní sankce. Trestnost činu se posuzuje podle zákona, který je účinný v době, kdy byl trestný čin spáchán. Podle pozdějšího zákona by se posuzoval jen tehdy, pokud by to pro pachatele bylo příznivější.

Jak je zřejmé z § 14 „trestního zákoníku“ dělí zákoník trestné činy na přečiny a zločiny:

⁵⁸ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s.

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník.

„(1) *Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.*

(2) *Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*

(3) *Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.*“⁶⁰

4.3.1.1 Přečin

„*Trestní zákoník*“ definuje přečiny pozitivně a jsou jimi všechny nedbalostní trestné činy a potom také úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let, a to včetně horní hranice pěti let odnětí svobody. Nižší společenskou škodlivost přečinů, na rozdíl od zločinů, vyjadřuje „*trestní zákoník*“ méně závažnou formou zavinění u konkrétní skutkové podstaty, tj. nedbalosti, a to bez ohledu na trestní sazbu odnětí svobody. Přečiny se v důsledku toho stávají kategorií širokého rozsahu, které zahrnují z hlediska společenské škodlivosti trestních činů také případy, které jsou vysoce společensky škodlivé.⁶¹

4.3.1.2 Zločin

Zločiny jsou naproti tomu všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny. Patří tedy mezi ně výlučně všechny úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby převyšující pět let. Přitom i zde platí, že u úmyslných trestných činů je rozhodující pro rozlišení přečinů od zločinů horní hranice trestní sazby odnětí svobody, a to bez ohledu na to, jaký typ zavinění se vztahuje k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby. Proto např. úmyslný trestný čin těžkého ublížení na zdraví je pořád zločinem, přestože se ke smrti vztahuje jen nedbalost (při úmyslném způsobení smrti by se jednalo o zločin vraždy). Vyšší společenskou škodlivost zločinů, na rozdíl od přečinů, vyjadřuje „*trestní zákoník*“ vyšší horní hranicí trestní sazby odnětí svobody u úmyslných trestných činů, než je tomu u přečinů.

⁶⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 107-108.

⁶¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012, s. 107-108.

4.3.1.3 Zvlášť závažný zločin

Zvlášť závažné zločiny představují podkategorii zločinů. Mezi zvlášť závažné zločiny proto patří jenom ty úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Do kategorie zvlášť závažných zločinů spadají všechny zločiny, za které připouští „*trestní zákoník*“ výjimečný trest, např. zvlášť závažné zločiny vraždy, obecného ohrožení, teroristického útoku. Vyšší společenskou škodlivost zvlášť závažných zločinů, na rozdíl od zločinů ostatních, vyjadřuje „*trestní zákoník*“ při téže formě zavinění, tj. úmyslu, jejím spojením s trestní sazbou odnětím svobody. To znamená vyšší horní hranicí trestní sazby odnětí svobody, než je tomu u zločinů ostatních. Tak je zvlášť závažným zločinem např. vražda (10 až 18 let odnětí svobody).

4.3.1.4 Předčasně dokonáný trestný čin

U předčasně dokonáného trestného činu se jedná o právní fikci. Čin je prohlášen v TZ za dokonáný, ačkoliv je materiálně pokusem nebo přípravou, (např. loupež § 173 TZ – násilí nebo pohrůžka bezprostředního násilí – dokonáno, aniž by se věci fakticky zmocnil, § 234 – opatří si platební kartu jiného - opatření si platební karty je v podstatě jen příprava k tomu, aby mohl peníze vybrat, ale přitom zákonodárce říká, že neoprávněné opatření nebo vyrobení platebního prostředku je předčasně dokonáný; § 210 odst. 1 – pojistný podvod – uvedení nepravdivých údajů, nemusí dojít ke vzniku následku, které je zde už považováno za trestný čin.

„Pokus a příprava nejsou možné u předčasně dokonáných trestných činů.“⁶²

4.3.1.5 Dokonáný trestný čin

Nejzávažnějším vývojovým stadiem trestného činu je jeho dokonání, to znamená jednání, které naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, a to zejména následek, a i jinak vykazuje všechny znaky trestného činu.

⁶² JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s.

Z. R. dne 30.1.2021, v době od 15:00 hod. do 15:30 hod., řídil osobní motorové vozidlo tovární zn. Peugeot 307 rz xxxxxxx, po pozemních komunikacích, a to z Vlašimi po silnici I/112 k osadě Tolouv, kde byl následně zastaven a kontrolován hlídkou Policie ČR, a to i přesto, že mu byl rozhodnutím Městského úřadu Vlašim, pod Č.j. ODSH21212/20-BAJ, s nabytím právní moci rozhodnutí dne 11.06.2020, vysloven zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu trvání 12 měsíců, tedy od 11.06.2020 do 11.06.2021, a dále byl rozhodnutím Městského úřadu Benešov, pod ČJ: MUBN/124277/2020/ODSA-PA, s nabytím právní moci rozhodnutí dne 28.08.2020, vysloven zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu trvání 12 měsíců, tedy od 28.08.2020 do 28.08.2021, čímž naplnil znaky skutkové podstaty přečinu „Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání“ dle ust. § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť jmenovaný svým výše popsáním jednáním mařil výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonával činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu nebo pro kterou takové oprávnění pozbyl, a tím poškodil veřejný zájem.

Okresní soud v Benešově pod sp. Z. 0 ZK-13/2021 výše uvedenou osobu odsoudil na 12 měsíců odnětí svobody s ostrahou. Nástup výkonu trestu okamžitý.⁶³

„Dokonanému trestnému činu se společenskou škodlivostí nejvíce blíží pokus, ale někdy také příprava trestného činu, čímž je odůvodněna jejich trestnost. Dokonání trestného činu je posledním trestněprávně relevantním vývojovým stádiem.“⁶⁴

Podle povahy jednání jsou vzniklé následky členěny do dvou základních skupin:

- „následky poruchové – předpokladem spáchání trestného činu reálná změna (porucha) objektu. Tato změna může mít charakter poškození, útoku na veřejného činitele, omezení osobní svobody, způsobení smrti, aj. U trestných činů charakterizovaných poruchovým následkem nestačí k naplnění následku pouhé ohrožení objektu. Jsou označovány jako trestné činy poruchové.“

⁶³ Systém elektronického trestního řízení PČR se souhlasem V.O. OOP Vlašim ke dni 22.2.2021 – ú. – 1000495 – č. 1036742

⁶⁴ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s.

- „*následky ohrožovací – ohrožovacím následkem jsou charakterizované trestné činy, kde k jejich dokonání postačí pouhé ohrožení objektu bez nutnosti jeho poruchy. Např. ohrožení pod vlivem návykové látky, ohrožování mravnosti, obecné ohrožení, aj., které jsou označovány jako trestné činy ohrožovací.*“⁶⁵

4.3.1.6 Ukončení trestného činu

Od dokonání trestného činu je potřeba u některých trestných činů odlišit tzv. ukončení trestného činu, které můžeme specifikovat jako realizaci pachatelovy představy o cíli trestného činu. I po dokonání může pachatel ještě v trestné činnosti pokračovat, aby uskutečnil svůj předem pojatý záměr. Např. trestný čin loupeže pachatel dokoná již použitím násilí či pohrůžky bezprostředního násilí proti jinému v úmyslu zmocnit se cizí věci (peníze, hodinky, věci nesené v tašce poškozeného), ukončí jej ale až v okamžiku, kdy se věci zmocní, tedy realizuje svůj cíl. Zatímco dokonání činu je spíše objektivní situací, protože nastává naplněním všech znaků trestného činu, v ukončování se projevuje naopak prvek subjektivní, protože jde o realizaci záměru, účelu nebo cíle, který si pachatel předsevzal.

Po ukončení trestného činu pachatel často ještě provádí další činnost, např. zakrývání své trestné činnosti, zahlazování stop, zastrašování nebo dokonce odstraňování svědků.

Tím se pachatel snaží vyhnout své trestní odpovědnosti. Přestože tato činnost už není součástí naplňování znaků spáchání trestného činu, mohla by naplňovat znaky jiného trestného činu např. zastrašováním svědků, aby nevypovídali proti pachateli nebo dokonce usmrcením náhodného svědka trestného činu. Tak tomu ale nemusí být u každé činnosti pachatele po ukončení trestného činu, např. pachatel nebude za svou nepravdivou výpověď o svém trestném činu odpovědný pro trestný čin křivé výpovědi, a to i když bude vyslýchán v postavení svědka.⁶⁶

⁶⁵ ŠEBEK, J. *Základy trestního práva*. Brno: Institut mezioborových studií, Brno, 2010. 56 s. 53

⁶⁶ JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s.

5 Úvaha de lege ferenda

Následující kapitola se zabývá úvahou „*de lege ferenda*“ návrhy změn legislativní úpravy zkoumané oblasti.

5.1 Příprava

Současný trestní zákoník, uzákonil přípravu u zvláště závažných zločinů ve zvláštní části zákoníku. Dle mého názoru je však tento rozsah nedostatečný. Osobně bych představil trestnost přípravy u všech zločinů. Vzhledem k tomu, že příprava je možná pouze v úmyslné formě zavinění, tímto přípravné jednání spočívá v tom, že pachatel již pojmul myšlenku ke spáchání trestného činu a započal s jednáním, které směřuje k dokonání. Subjektivně se rozhodnul dokonat trestný čin. Toto jednání je již závažné, protože k pokusu nebo dokonání nemusí dojít vzhledem okolnostem, které pachatel nemůže ovlivnit. „*Trestní zákoník*“ sice počítá s přípravou pouze u úmyslných zvláště závažných zločinů, u kterých je tak stanoveno zákonem, ale měl by se klást větší důraz právě na pachatelův úmysl. Proto bych přípravu trestného činu jako obecnou formu trestnosti rozšířil i na zločiny. Tímto by mohla být více uplatněna preventivní funkce trestního práva. Pozitivum v rozšíření mé myšlenky spatřuji v tom, že pachatel se dopustil přípravy, která není trestná a zároveň by však nezávisle na jeho vůli nedošlo k pokusu ani k dokonání činu a pachatel tak zůstane nepotrestán.

Z preventivního důvodu bych tedy rozšířil přípravu trestného činu na všechny zvláště závažné zločiny a všechny zločiny.

5.2 Pokus

V případě pokusu je dle trestního zákoníku možnost upustit od potrestání pachatele u nezpůsobilého pokusu ve smyslu ustanovení § 46 odst. 2. „*trestního zákoníku*“. Moje myšlenka je tuto možnost vynechat z preventivních důvodů stejně jako u přípravy trestného činu, především proto, aby se pachatel vyvaroval páchání trestné činnosti, a v případě, že se již o to pokusil, aby se takové jednání neopakovalo. Nezpůsobilý pokus bych tedy nechal trestný dle sazby na dokonany trestný čin s tím, že trest by byl udělován ve výši dolní hranice trestní sazby. Snížení trestní sazby při ukládání trestu odnětí svobody za pokus trestného činu také nevidím jako šťastné řešení, jelikož největší závažnost spočívá v pachatelově úmyslném jednání směřujícím

k dokonání trestného činu. Okolnost, že nedošlo k dokonání trestného činu, bych při ukládání trestu bral pouze jako polehčující okolnost. Se zánikem trestní odpovědnosti u přípravy i pokusu při dobrovolném upuštění od dalšího jednání a odstranění nebezpečí či včasné oznámení příslušnému orgánu v zásadě souhlasím, jelikož pachatel má mít možnost si svůj úmysl rozmyslet, zanechat svého jednání a zbavit se trestní odpovědnosti.

5.3 Dokonaný čin

„*Trestní zákoník*“ měl přinést zásadní změnu v úpravě pojmu trestný čin. Změna pojetí z materiálně-formálního (formálně-materiálního) na pojetí formální mělo vést k přesnějšímu vymezení jednotlivých skutkových podstat tím způsobem, že neponechává řešení vágních nebo širokých zákonných pojmů na judikatuře soudů. Tohoto má být dosaženo tím, že v definici byl vynechán materiální znak trestného činu. V předchozí úpravě musel trestný čin splňovat formální znaky stanovené zákonem a zároveň musel být společensky nebezpečný. Trestný čin byl určován tedy korektivem formálním a materiálním. Tyto korektivy nešlo nahrazovat, musely být splněny současně. Nový „*trestní zákoník*“ od této definice upustil a jediným korektivem je formální znak, kterým je naplnění znaků stanovených trestním zákoníkem. Ovšem i když materiální znak z definice zmizel, tak i v dnešní úpravě ho najdeme v § 12 odst. 2 trestního zákoníku, kde je uzákoněna zásada subsidiarity trestní represe, která vyžaduje, aby trestní odpovědnost pachatele byla uplatňována jen v případech společensky škodlivých. Dnešní zákonná úprava sice naplňuje více zásadu „*nullum crimen sine lege*“ a přesněji vymezuje jednotlivé skutkové podstaty trestných činů, ovšem i tak si myslím, že ve většině případů je trestní odpovědnost uplatňována jako dříve, pouze se k ní dojde jinou cestou. Proto si myslím, že ke změně došlo, ale nikoli k zásadní změně, jelikož i dnes takové jednání má být společensky škodlivé.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo objasnit základní pojmosloví a trestněprávní východiska vývojového stádia trestního činu. Tohoto bylo dosaženo formou teoretického analyticko-syntetizujícího vhledu získáním informací na základě rešerše odborné literatury a analýzy zákonů a dalších dokumentů. Vedlejší cíl práce byl naplněn přílehlavými kazuistikami, které demonstrují aplikačně problémové aspekty zkoumané problematiky v optice „*de lege lata*“ a návrhů možných legislativních změn právní úpravy formou úvahy „*de lege ferenda*“.

Úvodní část práce se formou teoretické komparativní historické reflexe zabývá historickou genezí vývoje legislativní úpravy na našem území v současné České republice. V práci jsou analyzovány trestní zákony z roku 1852 a 1950, které nestanovily obecně trestnost přípravy. Trestné byly jen určité typy přípravného jednání jako trestné činy „*sui generis*“. Zákon 140/1961 určil přípravu do obecné části, která obsahovala u všech trestných činů – obecnou formu přípravy. V roce 1990 byla příprava novelizací omezena pouze na zvlášť závažné trestné činy. Dále je na základě získaných informací zpracována problematika týkající trestného činu, zejména jednotlivých vývojových stádií. Věcná teoreticko-praxeologická část práce v intencích analyticko-syntetizujícího postihu dále reflektuje problematiku vývojových stádií trestného činu, včetně současné úpravy trestního práva v české legislativě. Tyto cíle byly v této bakalářské práci naplněny.

Práce dále přibližuje trestnost dokonaného trestního činu, zejména rozlišení zločinu, přečinu a zvlášť závažného zločinu. V neposlední řadě se věnuje předčasnému dokonání trestního činu a jeho ukončení. Tyto cíle byly prostřednictvím syntézy informací a přílehlavých kazuistik naplněny ve třetí kapitole práce.

Vyhodnocovaná závěrečná věcná část subkapitoly práce formou „*de lege lata*“ postihu poukazuje, že s ohledem k legislativnímu prostředí ČR je v současné době příprava tzv. „zúžená“ na nejzávažnější trestné činy, úmyslné trestné činy, horní minimální hranice 8 let a činy s minimální horní hranicí menší než 8 let nejsou trestné za přípravu, ale pokus a dokonaný trestný čin již postižitelné jsou.

Dílčí a zevšeobecňující výstupy práce úžeji subsumují konkrétní „*de lege ferenda*“ návrhy možných legislativních změn. Příkladem lze uvést generalizované zahrnutí trestnosti u všech zvlášť závažných zločinů a zločinů. V případě přípravy je trestnost v současnosti omezena pouze na přípravu u zvlášť závažných zločinů

ve zvláštní části zákoníku. V budoucnu by mohla být při nejmenším otevřena odborná diskuze o trestnosti přípravy u všech zločinů, jako tomu bylo do roku 1991, případně by mohla být uvážena inspirace pro zákonodárce spočívajícím v možném posunu, spíše snížení dolní hranice na 5 let.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo hmotné – obecná část*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2008. 173 s. ISBN 978-80-87071-70-0
2. CHMELÍK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Praha: Linde Praha, a. s., 2007. 435 s. ISBN 978-80-7201-652-5
3. JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4. S. 554.
4. KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009. xxxvii, s. 281-282. ISBN 978-80-7400-042-3.
5. NOVOTNÝ, O. a kol. *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*. 4. přepracované vyd. Praha: Aspi Publishing, 2003. 435 s. ISBN 80-86395-73-1
6. SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti podstatně přepracované a doplněné vydání*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Orac, s. r. o., 2003. 455 s. ISBN 80-86199-74-6
7. SPIRIT, M. a kol. *Základy práva pro neprávnické*. 2. rozšířené vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 263 s. ISBN 978-80-7380-116-8
8. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1303 s. ISBN 978-80-7400-109-3
9. VLČEK, E. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Brno – právnická fakulta, 1993. 67 s. ISBN 80-210-0791-5

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb. – Ústava České republiky In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer 1. ČR [vid. 1993-01-01].
2. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. – Listina základních práv a svobod In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer 1. ČR [vid. 1993-01-01].
3. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer 1. ČR [vid. 2009-01-01].
4. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer 1. ČR [vid. 1961-01-01].
5. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer 1. ČR [vid. 2003-01-01].

Ostatní zdroje

1. ŠEBEK, Jiří. Základy trestního práva. Brno: Institut mezioborových studií, Brno, 2010. 56 s. 53